

**ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА 2024 ГОДИНА
ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА АКЦИСКИОТ ПЛАН НА
СТРАТЕГИЈАТА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ 2018 -2025**

март 2025 година

1. РЕЗИМЕ НА ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ

Извештајот за спроведување на Акцискиот план 2018-2025 година, за периодот јануари-декември 2024 г., е подготвен согласно новото Упатство за структурата, содржината и начинот на подготвување, спроведување, следење, известување и оценување на секторските и мултисекторските стратегии („Службен весник на Република Северна Македонија” бр.122/2022 од 30.5.2022г.) Извештајот содржи резиме на постигнати резултати, и преглед на постигнати резултати/индикатори во однос на посебните цели, предизвици и ризици во текот на спроведувањето на акцискиот план.

Реализираните активности во текот на 2024 година придонесуваат за исполнување на утврдените индикатори согласно Акцискиот план. Дел од предвидените индикатори се постигнати/исполнети пред утврдениот рок, но кај дел од индикаторите има пролонгирање на роковите за имплементација.

Во 2024 г. врз основа на јавна расправа направени се промени на Концепцијата за основно образование во делот на интеграција на предметите од природните науки. Новите наставни програми ќе се применуваат од учебната 2025/2026 година. Дигитализацијата останува приоритет. Опремени се дополнителни 35 основни училишта со дигитална опрема. Ставен е во употреба (пилотирање) новиот ЕМИС систем. Во насока на системско обезбедување на образование на малолетните деца сместени во воспитно-поправните домови, донесени се измени на Законот за основно образование. Во делот на средно образование завршени се консултациите со сите засегнати страни по однос на предлог Закон за средно образование, а изработена е и предлог Концепција за гимназиско образование. Успешно се спроведува реформата на стручното образование, и оваа година уписната политика беше координирана со локалните заедници и работодавачите. Националниот совет за високо образование и научно истражувачка дејност изработи предлог Национална програма за високо образование и предлог Национална програма за научно-истражувачка дејност кои беа ставени на јавна расправа. Продолжија активностите за реформа на системот за финансирање на сите нивоа на образование. Во делот на образование на возрасни, усвоен е нов Закон со кој се уредува постапката за валидација на неформалното образование и учење. Потребни се дополнителни напори за зголемување на буџетските средства за финансирање на образованието за возрасни.

Треба да се земе предвид и фактот дека станува збор за периодичен извештај кој се однесува на една календарска година, па оттаму и оценката за постигнувањето на приоритетните цели е периодична.

2. ПРЕГЛЕД НА ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ

2.1. ПРЕДУЧИЛИШНО ОБРАЗОВАНИЕ

Постигнати резултати/исходи во 2024 година од спроведување на мерките и активности од Столб 1:

Во Акцискиот план за спроведување на Приоритет 1 од Солб 1 „Подобрување на содржината, условите за учење и квалитетот во остварувањето на предучилишното образование”, предвидени се 4 мерки со рок на реализација до 2025 година:

1. Ревидирање на Програмата за рано учење и развој

Индикатори: *Одобрена Програма за рано учење и развој во предучилишно образование којашто ги исполнува барањата на Стандардите за рано учење и развој; Подготвени прирачници за реализирање на Програмата за рано учење и развој; Програмата за рано учење и развој пилотирана и постепено воведена во најмалку 10 градинки*

Ревидирањето на програмата за Рано учење и развој е одложено за 2025 година. Имено, со цел подобрување на квалитетот во предучилишното воспитание и образование, и изготвување на нова програма за Рано учење и развој, Бирото за развој на образованието во текот на 2023 и 2024 година во соработка со Министерството за социјална политика, демографија и млади направи напори да обезбеди релевантни податоци во однос на начинот на реализација на Програмата за рано учење и развој како и потребата од нејзино менување, како и конкретни аспекти во однос на кои таа треба да се подобри. Во 2023 година беше спроведен Мониторинг во 30 детски градинки, а во 2024 година се спроведе истражувањето за мерење на квалитетот во предучилишното воспитание и образование со примена на меѓународниот инструмент МЕЛКО.

Врз основа на добиените податоци од мониторингот и истражувањето во Годишната програма за работа на Бирото за развој на образованието за 2025 година, се планира изработка на нова програма за Рано учење и развој, ревидирање на педагошката евиденција и документација во детските градинки, релизирање на обуки за воспитно-образовниот кадар за теми поврзани со воспитно-образовниот порцес, согласно барањата на Владата, Министерството за социјална политика, демографија и млади, Министерството за образование и наука и динамиките за воведување на реформирите во предучилишното воспитание и образование.

2. Оптимизирање на бројот на децата во групите

Индикатори: *Отворени нови групи во градинките со поголем број деца од пропишаните норми; Отворени неопходните работни места и пополнети со нови*

вработувања на воспитувачи и негуватели; Бројот на деца по група не ги надминува нормите определени со легислативата

Во 2024 година направена е промена на просторни услови (во постоечки објект и се зголеми капацитетот за згрижување), за што обезбеден е и неопходниот кадар во еден објект:

- Општина Шуто Оризари - Дограбда на објект и зголемен капацитет за 135 деца во состав на ЈОУДГ „8 Април“.

3. Обезбедување на неопходните физички услови (простор, игрални и игралишта, мебел, спортска опрема итн.) на установите за деца

Индикатори: *Спроведено целосно мапирање и попис на потребите на предучилишните установи; Целосно опремени 30% од јавните градинки согласно Стандардите и нормативите за вршење на дејноста на установите за деца*

Изградени се и опремени:

- Нов објект „Рилиндја“, во состав на Јавната општинска установа за деца – Детска градинка „Младост“ во Тетово за 154 деца
- Нов објект „Бајка“ во Прилеп, , во состав на Јавната општинска установа за деца – детска градинка „Наша Иднина“ во Прилеп, Општина Прилеп со капацитет за 218 деца

Отворени две групи во други просторни услови:

- ЈОУДГ „Јаболчиња“ општина Јегуновци с. Вратница за 40 деца;
- ЈОУДГ „Вера Циривири Трена“ н.м. Три Чешми за 20 деца

4. Обезбедување на неопходните дидактички материјали за градинките

Индикатори: *Прифатени нормативите за дидактички материјали; Снабдени сите градинки со неопходните дидактички средства и материјали; Целосно опремени 30% од јавните градинки согласно Стандардите за рано учење и развој*

Министерството за социјална политика, демографија и млади и во текот на 2024 година продолжи со вложување и обезбедување во опрема и дидактички средства и материјали во детските градинки кои имаа проширен и зголемен капацитет на деца.

Во текот на 2024 г. продолжи да се надоградува платформата Едуино, која првично беше наменета само за предучилишно, но како резултат на Ковид-19, оваа платформа беше проширена да ги опфати и основно и средно образование. Отворен е посебен дел за професионален развој каде се поставени онлајн обуки за воспитувачи и друг наставен кадар, како и дел наречен ЕдуиноИгратор. ЕДУИНО Игратор е креативен предизвик за учење и игра преку селектирани активности и игри наменети за деца од 3 до 10-годишна возраст, како во домашни услови, така и во градинките во рамките на воспитните групи и во училиштата од I до V одделение.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 2 „Зголемување на опфатот на децата и подобрување на инклузивноста во предучилишното образование”**, предвидени се 3 мерки со рок на реализација до 2025 година:

1. Проширување на мрежата на предучилишните установи

Индикатори: 40 нови установи во рурални и урбани средини во 40 градови/села;
Опфатени околу 3000 деца

Во 2024 година, се продолжи со зголемување на капацитетите на установите за згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст, се со цел да се зголеми опфатот на деца во воспитно – образовниот процес.

Изградени се и опремени:

- Нов објект „Рилиндја“ во состав на Јавната општинска установа за деца – Детска градинка „Младост“ во Тетово за 154 деца
- Нов објект „Бајка“ во Прилеп, , во состав на Јавната општинска установа за деца – детска градинка „Наша Иднина“ во Прилеп, Општина Прилеп со капацитет за 218 деца

Во 2024 година направена е промена на просторни услови (во постоечки објект и се зголеми капацитетот за згрижување), за што обезбеден е и неопходниот кадар:

- Општина Шуто Оризари - Доградба на објект и зголемен капацитет за 135 деца во состав на ЈОУДГ „8 Април“;

Отворени две групи во други просторни услови:

- ЈОУДГ „Јаболчиња“ општина Јегуновци с. Вратница за 40 деца;
- ЈОУДГ „Вера Циривири Трена“ н.м. Три Чешми за 20 деца

Промена на основач на објект во ЈОУДГ

- Издадено е Решение за Промена на основач на објект „Малото Славејче“. Основачот на објектот „Малото Славејче“ со седиште во с. Моноспитово, во состав на Јавната општинска установа за деца – детска градинка „Прва радост“ Василево, Општина Василево се брише, и единствен основач ќе биде Општина Босилово, а објектот „Малото Славејче“ со седиште во с. Моноспитово ќе биде во состав на Јавната општинска установа за деца – детска градинка „Среќни насмевки“ Босилово, Општина Босилово, со капацитет за 40 деца.

Во текот на 2024 година капацитетот во јавните установи за деца е зголемен за 630 деца.

Во 2024 година дадени се решенија на следните приватни установи за деца/детски градинки организирани како организациони единици:

Приватни установи за деца – детски градинки:

- Нов објект, во состав на Приватна детска градинка „Гулдесте“ во Гостивар за 36 деца

Промена на просторни услови (во постоечки објекти):

- ПУДГ „Мали Генијалци“ во Битола промена на седиште и капацитет за 44 деца.
- ПУДГ „Гулдесте“ во Гостивар промена на седиште и капацитет за 64 деца.
- ПДУГ „ „Мајлс оф Смајлс“- Скопје капацитет за 16 деца

Детски градинки организирани како организациони единици

- Детска градинка организирана како организациона единица - Интернационална градинка „ВИНГС“ Скопје за 93 деца
- „МААРИФ КИНДЕРГАРТЕН – Гази Баба“ организирана како организациона единица во состав на ПСУ „MAARIF INTERNATIONAL SCHOOLS за сто и петнаесет (115) деца

Во текот на 2024 година капацитетот во приватните установи е зголемен за 368 деца, односно во јавните и приватни установи за деца опфатот на деца е зголемен за вкупно 1075 деца.

2. Приспособување на предучилишните установи за инклузивно образование

Индикатори: Воспоставени критериуми за избор на најмалку 20 инклузивни градинки; Целосно приспособени градбите на избраните градинки за децата со развојни потешкотии; Формирани стручни тимови во избраните градинки составени од педагог, психолог, специјален едукатор, логопед и социјален работник

Преку Проект за подобрување на социјалните услуги (финансиран со заем од Светска банка) Компонента 2: Проширување на пристапот и подобрување на квалитетот на предучилишните услуги се финансира и измена на формулата за финансирање на системот за воспитување и згрижување, со што ќе се промени и износот кој што го плаќаат родителите. Намерата е посиромашните семејства и самохраните родители да плаќаат помалку, односно да бидат изземени од плаќање. На овој начин со зголемување на мрежата на детски градинки низ Македонија планот е да се зголеми инклузивноста на децата во градинките.

И во 2024 година продолжи имплементација и процесот на инструмент за мерење на раниот детски развој преку анализа на квалитетот и резултатите на раното учење, наречен MELQO (Measuring Early Learning Quality and Outcomes. Со студијата од MELQO се поддржува донесувањето на одлуки засновани на податоци и докази во системите за ран детски развој. Со ова истражување се обезбеди инклузивно и правично, квалитетно образование и ќе се промовираат еднаквите можности за доживотно учење за сите.

Од целиот процес ќе се обезбеди преглед на пристапот и процесот на адаптација на алатките, рамката за мерење на квалитетот и подготвеноста на децата за поаѓање во училиште и дава преглед на клучните наоди поврзани со учењето и развојот на децата заедно со квалитетот на обезбедувањето рано образование и грижа за децата.

Во истата календарска година беше завршено првото последователно (и финално) истражување. Финална извештаи за Мерење на постигнувања од рано учење и развој (MODEL) и Мерење на околина за учење (MELE) дел од MELQO инструментот доставени се во јуни 2024 година. За иста цел беше направена презентација од страна на експертот за резултатите пред академската стручна фела.

Истражувањето MELQO покажува напредок во повеќето области измерени со инструментите MODEL и MELE, што е доказ за континуираната поддршка за обука на наставниците. Сепак, истражувањето исто така укажува на потреба од педагошка модернизација, особено во математичка писменост, описменување и јазични вештини. Единицата за управување со

проектот (ЕУП) планира пошироки дискусии со директори на образовни институции, наставници и родители, за да се споделат и применат овие наоди. Од октомври 2024 се прави презентација пред воспитните кадри и стручните лица.

3. Ревидирање на постојните и развивање на нови дидактички материјали за децата со развојни потешкотии

Индикатор: *Подготвени дидактички материјали за најмалку три вида на развојни потешкотии на сите јазици застапени во градинките*

Во 10 градинки продолжи да се пилотира програмата за инклузија во рамки на која направена е програма за алтернативна аугментативна комуникација.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 3 „Подобрување на капацитетите на човечките ресурси во предучилишните установи”** предвидени се 3 мерки со рок на реализација до 2025 година:

1. Подобрување на компетенциите на кандидатите за воспитувачи и негуватели

Индикатори: *Реакредитирани студиски програми за воспитувачите; Акредитирани обуки за негувателите*

Преку Проект за подобрување на социјалните услуги (финансиран со заем од Светска банка), Компонента 2: Проширување на пристапот и подобрување на квалитетот на предучилишните услуги се работи на системот за иницијално образование за воспитувачи за предучилишна возраст. Се изготви Ситуациона анализа за иницијално образование како и Концепт за реформирање на системот со акционен план и финансиска анализа. Доставена е и Предлог програма за промена на иницијално образование на воспитувачи. Целта на програмата е да се направи усогласување на основните предмети на кадарот/воспитувачите, усогласување на профилот и зголемување на часовите за пракса на студентите.

Во периодот 22 август до 25 септември 2024 година, претставници од Единицата за управување со Проектот за подобрување на социјални услуги при Министерството за социјална политика, демографија и млади, одржаа работни состаноци со деканите и професорите од педагошките факултети во РС Македонија: Факултет за образовни науки „Гоце Делчев“, Штип; Педагошки Факултет „Св. Климент Охридски“, Битола; Педагошки Факултет при Универзитетот во Тетово; Педагошки Факултет „Св. Климент Охридски“, Скопје; Институт за Педагогија – Филозофски Факултет-УКИМ

Главната цел на состаноците беше размена на информации за имплементацијата на новата студиска програма за иницијално образование на воспитувачите во РС Македонија, подготвена во рамките на Проектот за подобрување на социјални услуги во 2021 година.

Клучни измени кои се предвидени со новата студиска програма за иницијално образование на воспитувачите во РС Македонија :

- **Современи методолошки пристапи:** Новата програма ќе овозможи современи методи на образование, поголема изборност за студентите и квалитетна практична настава поддржана од ментори.

- **Унификација на програми:** Воведување заедничко јадро на клучни предмети на сите универзитети во РСМ, со цел да се зголеми усогласеноста на студиските програми и да се афирмира професијата воспитувач.
- **Практична Настава:** Програмата ја нагласува важноста на практичната настава, која е задолжителна од вториот семестар и трае до завршувањето на студиите. Праксата е структурирана во три фази: партиципативно набљудување, ко-практицирање и независно практицирање.

За да се обезбеди успешна имплементација на програмата, предложено е формирање на Координативно тело, составено од двајца професори и деканот од секој педагошки факултет.

2. Воведување и разработување на систем за професионален развој и напредување во кариерата за воспитувачите во предучилишните установи и останатите вработени
Индикатори: *Воведен и разработен систем за професионален развој и напредување во кариерата; Усвоена програма за професионален развој на негувателите, воспитувачите, стручните служби и раководните лица; Даватели кои се акредитирани да даваат обуки за професионален развој на лицата вработени во предучилишните установи; Вклучени 50% од воспитувачите и негувателите во програми за професионален развој*

Преку Проектот за подобрување на социјалните услуги (финансиран со заем од Светска банка) во рамки на Компонента 2, поткомпонента 2.2 „Обуки за развој на професионални компетенции на воспитувачите во установите за згрижување и воспитување на деца професионален развој на воспитувачите од предучилишна возраст“, во 2024г. продолжи имплементацијата на третиот модул со основна тема „Околина на учење и инклузија“. Истиот има за цел да ги опфати сите воспитувачи, стручен кадар и менаџмент (директори) на градинките (околу 1500). До сега во извештајниот период има вкупно 980 обучени од кои 858 се воспитувачи и 122 стручни работници и директори

Министерството за социјална политика, демографија и млади во соработка со УНИЦЕФ во извештајниот период преку ЕДУЛЕНД - Асоцијација и консалтинг на едукатори и заедници за учење, Во рамки на проектот: „Градење на здрави навики во исхраната кај децата од предучилишна возраст“, развија два модули за развивање на здрави навики во исхраната кај деца од предучилишна возраст наменети за вработените во предучилишните установи. Во креирањето на модулите учествуваа десет автори кои своите знаења, искуства ги преточија во теоретски и практични содржини на еден прирачник со наслов „Волшебна чинија“. Прирачникот е дистрибуиран до детските градинки на територијата на нашата држава.

Во извештајниот период во фаза на реализација е и проектот преку ИПА – 2017 „Подигнување на квалитетот на предучилишното образование и грижа“ (**Raising the quality of pre-school education and care**). Главна цел на проектот е подобрување и подигнување на квалитетот на предучилишното воспитание и образование.

Активности предвидени со проектот се структурирани во 3 компоненти:

1. Модернизација на професионален и кариерен развој на вработените во предучилишните установи;

2. Ревизија на моделот на (ре) лиценцирање на вработените во предучилишните установи;
3. Зајакнување на вклученоста на родителите во предучилишното образование и грижа, особено за децата во ризик

Проектниот тим со поддршка од работната група и практичарите од детските градинки, ги дефинираа стандардите на квалификации и компетенции за директори, негователи, стручни работници и стручни соработници вработени во градинки и се изработи методологија, процедури и инструменти за управување со професионалниот развој, како и механизми за обезбедување одржлива финансиска поддршка за професионален развој на вработените во дејноста за згрижување и воспитание на децата од предучилишна возраст.

Во подактивноста 3.1.2: Развој на план за значајно активно учество на семејствата во предучилишното образование на нивните деца, со акцент на поттикнување на вклученоста на семејства од ранливи категории и реализирани се полудневни настани - 10 информативни сесии за раководниот кадар (директори и раководители) и стручната служба (стручни работници и соработници) на тема: „Презентација на добри практики за вклучување на родителите“.

Во подактивноста 3.2.2: Поддршка на детските градинки во имплементација на развиените програми, во рамки на петнаесет (15) детски градинки практичарите се стекнаа со знаења и вештини за решавање различни проблемски ситуации во работата со деца преку соработка со родителите; знаења и вештини како да се подобри толеранцијата кон различностите, како што се попреченоста и полот и прифаќањето на мултикултурализмот во работата со децата и родителите и знаења и вештини за примена на програмите за родители како и споделување на практични совети за имплементација.

Во подактивноста 3.3.2: Обезбедување техничка поддршка во формирање или унапредување на работата на центрите за советување на родителите, реализирани се четири (4) дводневни обуки и супервизија за стручните профили од центрите за советување на родители и деца при детските градинки. Обуките се спроведени во десет (10) градинки на територија на РСМ со учество на 60 учесници од редот на стручните профили кои се дел од советувањата за родители и деца.

3. Ревидирање на системот за издавање на лиценци на негувателите, воспитувачите, стручните работници, стручните соработници и раководните лица во предучилишните установи

Индикатори: Нов систем за лиценцирање којшто содржи ревидирани предуслови за поднесување барање за лиценца, изменета содржина и процедури на испитите за добивање лиценца и услови за суспендирање на лиценцата; 50% од вработените во предучилишните установи поминале низ новите процедури за добивање или продолжување на постојните лиценци

Од стана на експертскиот тим подготвена е законска рамка за регулирање на професионалниот и кариерниот развој на вработените во детски градинки. Проектот заврши во текот на 2024 година.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 4 „Подобрување на законодавството, организацијата и управувањето со предучилишното воспитание и образование и зајакнување на соработката”**, предвидени се 2 мерки со рок на реализација 2020 година, но продолжија да се имплементираат и во 2024 година:

1. Воспоставување механизам за вистинско вклучување на семејството и заедницата во планирањето и спроведувањето на воспитно-образовната работа и управувањето со предучилишните установи

Индикатори: *Спроведена анализа на функционалноста од вклучувањето на родителите во процесите за управување со образованието во предучилишните установи; Воспоставен оперативен механизам за вклучување на родителите и претставници од заедницата во процесите за управување со образованието во предучилишните установи; Одобрени насоки за спроведување на горенаведениот механизам*

Преку ИПА проектот „Подигнување на квалитетот на предучилишното образование и грижа“ се организираа и фокус групи со директори, членови на Управните одбори на детските градинки, како и со членови на Родителските совети за анализа на функционалноста на вклученоста на семејствата во работата и носењето одлуки во детските градинки. За мислење и коментари за овие теми беа прашани и различни претставници на локалните заедници, од општински институции кои работат со деца и семејства (институции за социјална заштита, здравствени институции, локални невладини организации итн.).

2. Зајакнување на соработката и градење партнерство со родителите преку предучилишниот образовен систем

Индикатори: *Програма за подобрување на педагошката култура на родителите; Програма пилотирана во 10 градинки*

Во 10 градинки се пилотира програмата за вешто родителство, која ја спроведуваат 20 стручни работници од советувањата, кои беа обучени од тимот на Вешто родителство (Mellow Parenting) од Шкотска. Програмата за вешто родителство пред се им овозможува на родителите да размислуваат за себе, и потоа за влијанието на изборите кои ги имаат направено врз нивната релација со детето. Истата програма се спроведува и преку психолозите од Националната линија за родителство. Досега се обучени над 100 родители на деца на возраст 0-5 години.

2.2. ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ (ОПШТО ОБРАЗОВАНИЕ)

Постигнати резултати/исходи во 2024 година од спроведување на мерките и активности од Столб 2:

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 1 од Солб 2 „Подобрување на содржината на основното образование”**, предвидени се 3 мерки со рок 2020 година, но истите се реализираа или продолжија да се реализираат и во 2024 година:

1. Ревидирање на наставните планови и програми во согласност со Националниот стандард и негово постепено воведување во сите училишта

Индикатор: Ревидирани и одобрени наставни планови и програми за основно образование коишто ги исполнуваат барањата на Националниот стандард

На 10.7.2024, Министерството за образование и наука и Бирото за развој на образованието започнаа јавна консултација за наставните програми за седмо, осмо и деветто одделение, со цел засегнатите страни, особено наставниците, да имаат можност да се запознаат со наставните програми и, доколку имаат сугестии и предлог решенија за евентуални промени во нацрт наставните програми за седмо, осмо и деветто одделение, да дадат свое аргументирано мислење за нивно подобрување.

Имено, Владата ја одложи имплементацијата на Концепцијата за основно образование во седмо, осмо и деветто одделение за учебната 2024/25 година поради реакциите во јавноста, особено за интегрирањето на одделни наставни предмети, што предизвика отежнување во организацијата и реализацијата на наставата. Врз основа на спроведената јавна расправа во текот на месеците јули-октомври 2024 и добиените коментари утврдена е потреба од промена и дополнување на Концепцијата во делот на интергацијата на предметите од природните науки, соодветно на тоа и во наставните програми по природни науки, и историја и општество. Бирото за развој на образованието подготви Предлог измени и дополнувања на Концепцијата за основно образование, вклучително измени и дополнувања во III Дел: Наставен план за основното образование (стр. 47-48) од Концепцијата за основно образование, кои се донесени од страна на министерката за образование и наука. Измените и дополнувањата на Концепцијата се донесени со решение бр. бр.12-5706/4 од 6.11.2024.

Од страна на БРО изработени се нови наставни програми по биологија, хемија, географија, граѓанско образование, историја за седмо одделение и историја и општество за петто и шесто одделение усогласени со Националните стандарди за учениците во основното образование, и Стандардите за интеркултурно образование за секој период од основното образование. Во предметите од мајчините јазици и математика не се извршени промени. Наставните програми за седмо одделение ќе се применуваат од учебната 2025/2026 година, за осмо одделение од учебната 2026/2027 година.

На 15.7.2024, Бирото за развој на образованието донесе Насоки за планирање, организација и реализација на наставата во основното образование во учебната 2024/25 година. Насоките се објавени на веб страната на БРО и доставени до сите училишта.

2. Зајакнување на статусот и подобрување на содржината на изборните предмети и воннаставните активности според слободниот избор на учениците

Индикатор: Ревидирани и одобрени Програми за изборните предмети

Продолжи етапната примена на Водичот за слободни изборни предмети во основното образование, донесен во 2021 г.. Согласно Концепцијата за основно образование, самото училиште прави листа на изборни предмети согласно интересите на учениците, со што се овозможува нивен слободен избор. Во 2024 година од страна на БРО одобрени се 20 нови наставни програми подготвени од наставниците од основните училишта за четврто и петто одделение, 8 нови наставни програми за шесто одделение и 2 наставни програми за слободните изборни предмети за поддршка на интересите на учениците кои не се дел од наставните предмети (фотографија...), 9 нови наставни програми за седмо одделение и 3 наставни програми за слободните изборни предмети за поддршка на интересите на учениците кои не се дел од наставните предмети (фотографија, извидништво...) и 2 наставни програми за слободни изборни предмети за поддршка на личниот и социјалниот развој на учениците.

3. Ревидирање на учебниците така што ќе одразуваат родова еднаквост, почитување на различностите, мултикултурните и демократските вредности

Индикатор: Ревидирани учебници за сите предмети

Формирана е Работна група која подготви нов предлог Закон за учебници во основното и средното образование. Законот на 30.10.2024 е поставен на владиниот ЕНЕР систем (Електронски национален регистер на прописи) и веб страната на МОН со цел сите заинтересирани граѓани да дадат свои коментари и забелешки.. Новиот закон обезбедува изработка на учебници со поквалитетна содржина, намалување на веројатноста за појава на грешки, какви што беа нотирани до неодамна и ја поедноставува постапката за набавка, со цел навремена испорака во училиштата.

Законот за учебници во основно и средно образование е утврден на 36-та седница на Владата, одржана на 3.12.2024. Законот е усвоен на 28-та седница на Собранието (Објавен во Службен весник 3/2025 од 3.1.2025). Изготвени се предлог подзаконските акти, кои произлегуваат од Законот.

На 26.11.2024 објавен е Повик за учество во унапредување на содржината на учебниците од прво до трето одделение, во насока на подобрување на квалитетот на учебниците и исправка на технички и евентуални стручни грешки, Министерството за образование и наука, Бирото за развој на образованието и Педагошката служба ги повикаа сите наставници и целата стручна јавност, да ги достават забележаните грешки во учебниците за учениците во основното образование од I до III одделение, на посебен образец со рок на доставување на

забелешки до 15.12.2024 На посебно назначените маил адреси доставени се околу 15тина забелешки.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 2 „Зголемување на опфатот на учениците и подобрување на инклузивноста и интернетничката интеграција во основното образование”** предвидени се 5 мерки кои треба да се реализираат во 2020 година, но сепак нивната реализација продолжи и во 2024 година:

1. Подобрување на условите и капацитетите на училиштата за инклузивно образование за децата со посебни образовни потреби

Исход: Училиштата се инклузивна средина за учениците со посебни образовни потреби кои им овозможуваат целосна поддршка

За учебната 2024/2025 обезбедени се согласности за ангажирање на 1000 образовни асистенти (200 повеќе од минатата учебна година), за што се обезбедени дополнителни средства со ребалансот на Буџетот. Во секое училиште каде што е запишан ученик со попреченост согласно препораките на Комисијата за МКФ, формиран е инклузивен тим за ученикот и изготвен е ИОП или модифицирана програма согласно потребата на ученикот.

Со цел зајакнување на капацитетите на училиштата за инклузивни практики, Бирото за развој на образованието (БРО) во 2022г. акредитираше две обуки на тема „Инклузивно образование во пракса“ за стручни соработници и „Инклузија и пристапи во поучување на ученици со попреченост“. Во 2024г. се спроведе третиот циклус на обуки од Каталогот на обуки на БРО.

2. Воспоставување систем за наменско искористување на средствата од блок дотациите од страна на општините и училиштата за цели на инклузија

Индикатор: Официјално одобрени одредби и методологија на национално и општинско ниво за наменска примена на средствата за учениците со посебни образовни потреби

Одложена е реализацијата на мерката (новата предлог формула за финансирање на основните училишта).

Одржани се и неколку координативни состаноци со цел утврдување на новата формула за финансирање (обезбедени се нови податоци во насока на ажурирање на пресметките) Одржани се 3 регионални состаноци со градоначалниците, министерката за образование и амбасадорката на Уницеф, во Велес, Штип и Гостивар со цел оптимизација на училишната мрежа. Утврдена е листа на нови 11 општини за кои ќе биде изработен план за оптимизација на училишната мрежа (кој треба да биде имплементиран заедно со новата формула за финансирање).

Комисијата за следење на развојот на системот за финансирање на општините, даде согласност на предлог-уредбата за утврдување на критериуми за распределба на блок дотации

за основно образование по општини за 2025 година, врз основа на старата методологија (предложена од МОН) со забелешка во наредниот период да се изнајде начин од страна на МФ и МОН за примени на новата методологија/формула.

Во тек е изработка на напредна верзија на калкулатор како составен дел на новиот ЕМИС (нов модул) со цел автоматски да ги употребува дел од податоците за пресметка на дотациите и да биде достапен на МОН и на општините. ИТ експерт ангажиран од Уницеф изработи техничка спецификација за вклопување на калкулаторот во ЕМИС со 3 компоненти: 1) Калкулатор за блок дотации, 2) модул за вчитување и обработка на податоците од Ф1 образец, 3) Модул за мониторинг на оптимизацијата (пресметка на индексите за оптимизација).

3. Воведување механизам за финансиска и друг вид поддршка на училиштата со цел спроведување на активности за меѓуетничка интеграција

Индикатори: Обезбедени парични грантови за училиштата; вклучени најмалку 30% од основните училишта во кои наставата се одржува на еден јазик во заеднички воннаставни активности со училишта во кои наставата се одржува на друг јазик

Во насока на подобрување на интеракцијата помеѓу учениците кои ја следат наставата на различен наставен јазик, МОН продолжи со доделување на грантови на училиштата (јавниот повик за учебната 2024/2025 година е објавен на веб-страницата на МОН на 30.10.2023г.). Рокот за е-аплицирање траеше до 1.12.2024г. Доделени се грантови на 101 основно училиште од кои 83 се во партнерство со друго училиште.

Во текот на месеците јуни-август се спроведе третиот циклус на обуки од Каталогот на обуки на БРО, во рамки на кој акредитирана е обука на тема „Мултикултурализам во еднојазични и повеќејазични училишта“ со што наставниците имаат можност да ја изберат и следат оваа обука во нивниот професионален развој.

4. Воспоставување одржлив модел за продолжување (завршување) на основното образование од страна на децата во воспитно-поправните домови

Индикатори: Обезбедена финансиска поддршка за спроведување образование во воспитно-поправните домови; 50% од децата без основно образование сместени во воспитно-поправните домови вклучени се во основно образование

Во насока на обезбедување услови децата сместени во воспитно-поправните домови да го продолжат (завршат) основното образование, во учебната 2024/25 година, наставата во КПД Волковија се изведува со наставници од ООУ за возрасни „Антон Сејменович Макаренко“, а се финансира преку УНДП.

Подготвени се измени на Законот за основно образование, со кои се уредува ООУ за возрасни да стане државно училиште преку кое ќе се спроведува наставата во казнено-поправните и воспитно-поправните установи. Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование е утврден на 36-та седница на Владата, одржана на 3.12.2024.

Законот е усвоен на 28-та седница на Собранието (објавен во Службен весник бр.3/2025 од 3.1.2025)

На 22.11.2024г. во рамки на ПЕИП проектот објавен е оглас за ангажирање на консултант за подобрување на образованието во здравствени установи и процесот на реинтеграција на учениците во училиштата, со рок на поднесување на пријави до 6.12.2024г. Започната е евалуација на пристигнатите понуди. Активностите ќе се спроведат во 2025г.

5. Воведување на одржлив модел за идентификација на училишни обврзници кои се надвор од училиштата во основното образование и нивно следење до завршување на задолжителното образование

Индикатори: Избран и одобрен модел за идентификација на училишни обврзници во основно образование надвор од образовниот систем; Обезбедување на стипендии за училишни обврзници од социјално загрозени семејства за упис во основно училиште

На 24.9.2024 на веб страната на МОН објавен е Јавен повик за ангажирање на 50 (педесет) ромски образовни медијатори за поддршка на основното образование на Роми за учебната 2024/2025 година, со рок на пријавување до 30.9.2024г. Бројот на образовни медијатори е зголемен споредено со минатите учебни години.

Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование, со кој се доуредува постапката за проверка на знаењето на учениците со надмината возраст со цел нивно вклучување во соодветно одделение на основно образование е утврден на 36-та седница на Владата, одржана на 3.12.2024. Законот е усвоен на 28-та седница на Собранието (објавен во Службен весник бр.3/2025 од 3.1.2025)

Согласно Законот за заштита на деца, право на додаток за образование има домаќинство со дете кое е на редовно школување во основно или средно образование во училишта во Република Северна Македонија чии вкупни просечни месечни приходи остварени во последните три месеци пред поднесување на барањето и во текот на користењето на правото по сите основи на сите членови во домаќинството се во висина до 6.800 денари.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 3 „Подобрување на условите за учење и квалитетот во остварувањето на основното образование”**, предвидени се 5 мерки кои треба да се реализираат во 2020 година, но сепак нивната реализација продолжи и во 2024 година:

1. Оптимизирање на бројот на ученици кога се формираат нови паралелки во I одделение

Индикатор: Бројот на ученици по паралелка не надминува 30

Издадени се согласности за новофинансирање на наставен кадар за прво одделение за намалување на учениците во паралелка од 20 до максимум 30 ученици, со што од учебната 2024/2025 година исполнета е законската обврска за учениците од прво, второ, трето, четврто, петто и шесто одделение (сукцесивно воведување од учебната 2019/2020 година).

2. Зголемување на бројот на училишта со модерни услови за остварување на образовниот процес, воведена ИБ Програма, како и безбедна училишна средина (пр. училишна кујна, спортска сала, спортско игралиште, тоалети итн.)

Индикатори: Реконструирани 30 училишта; Воведена ИБ Програма во 3 основни училишта, Реновирани 20 училишта со подобрени терени, сали и игралишта; Опремени 15 училишта со помошни технологии и уреди; 50 училишта имаат опремени и функционални кабинети и нагледни помагала за сите предмети (за период 2020-2025)

Во 2024 година завршени се со изградба 2 нови училишни објекти: доградба на училишен објект во с.Долно Јаболчиште, Чашка и доградба на училишен објект во ООУ Св. Кирил и Методиј во с.Кучевиште, Чучер Сандево. Пет училишта се во фаза на доградба и надградба (доградба на училишен објект во ООУ Санде Штерјоски, Кичево изградба на нов училишен објект за ООУ Рилиндја во с. Селце, Тетово; доградба на ОУ „Александар Урдаревски“, Чучер Сандево; доградба на училишен објект на ООУ Ацо Шопов, Радишани, Бутел и изградба на нов училишен објект во с.Баница, Чашка)

Завршена е и реконструкцијата на вкупно 74 училишни објекти, а во тек е реконструкција на 10 основни училишта.

Согласно ЗЈН објавени се постапки за реконструкција на уште четири училишта. На 10.12.2024 во рамки на ПЕИП проектот објавена е постапка за реализација на мали градежни зафати за подобрување на училишна инфраструктура во 11 основни училишта на територијата на Р.С.Македонија, со рок на поднесување на понуди до 10.1.2025г.

Завршена е постапката за набавка на клупи и столчиња за потребите на основните и средни училишта во РСМ и истите се доставени до училиштата согласно спецификацијата.

Заврши изградбата на една училишна спортска сала во ООУ Нури Мазари – с. Делгожди, Струга а започната и во тек е изградба на две сали ОУ „Зини Хани“, с.Велешта, Струга и ОУ „Рилиндија“, с.Лијане, Липково. На 27-та седница на Владата, одржана на 22.10.2024г., донесен е заклучок за обезбедување на заем од Банка за развој при Совет на Европа за изградба на нови училишни спортски сали во основните и средните училишта, во вредност од 20 милиони евра. Од страна на МОН и МФ доставено е официјално барање до Банката.

По однос на добиениот грант од Банката за развој при Советот на Европа, за реконструкција на 30 постоечки училишни спортски сали во основни и средни училишта, во 2024 извршена е реконструкција на 10 сали.

Врз основа на одобрениот грант за „Подобрување на условите за учење во училиштата во Република Северна Македонија преку зелена енергија“ од Зелен социјален инвестициски фонд (GSIF) основан од Банката за развој при Советот на Европа - ЦЕБ , Владата на 23-та седница одржана на 1.10.2024 го утврди текстот на Договорот помеѓу МОН и Банката. Договорот е официјално потпишан на 7.10.2024. Започната е подготовка на листа на училишта и поднесено е барање до ЕВН за утврдување на енергетски капацитет/ можности.

На првиот повик на Владата за распределба на капиталите дотации за инфраструктурни проекти на општините и општините во Градот Скопје во областа на образованието и науката донесени се седум одлуки за доделување на средства на општините за модернизација на образовна инфраструктура (Кисела Вода, Битола, Гази Баба, Боговиње, Тетово, Липково и Кичево).

ИБ Програмата продолжи да се спроведува во едно основно училиште: ООУ Браќа Миладиновци, Скопје.

3. Воспоставување систем за професионална ориентација во сите училишта преку стручните служби

Индикатор: *Достапни неопходните средства и алатки за професионална ориентација за сите основни училишта (психолозите во училиштата се снабдени со тестови за способности)*

Програмата за професионална ориентација во основно образование се спроведува од страна на училиштата. Не се развиени алатки/инструменти за утврдување на способностите, интересите и можностите на учениците.

Во Каталогот на обуки на БРО акредитирана е програма за наставници на тема Професионален развој и кариерно советување на учениците (менторирање, следење, пристапи за детекција на афинитети и интереси, мотивација и развој и сл.) и програма за стручните соработници на тема: Професионална ориентација на учениците: зајакнување на учениците преку самоспознавање и советување за кариерен развој. Во месеците јули и август 2024 се спроведе третата фаза на обуки на наставници и стручни соработници (8 часа обука) од Каталогот на акредитирани програми.

Во соработка со ЕТФ (Европската тренинг фондација) се спроведува програма за кариерно советување насочена за основните и средните училишта.

4. Осовременување на системот за обезбедување контрола на квалитетот

Индикатори: *Осовремен систем за обезбедување и контрола на квалитетот*

На 29.1.2024 со претставници од МОН, БРО, ДИЦ, универзитетски професори, наставници, претставници од Светска банка, Унисеф, УСАИД... се одржа стручна расправа по однос на резултатите од главното тестирање за учениците од трето одделение.

Во месец јануари 2024 (11-ти и 12-ти) се спроведе обука за тестаторите /оценувачите по мајчин јазик и математика и за вработените во ДИЦ од страна на експертскиот тим од Аркидата за анализа на податоците од пробното тестирање во петто одделение. Во текот на месеците февруари и март се спроведуваа анализа на тестовите од пробното тестирање и подготовка на задачите за главното тестирање. На 14 и 15 март се одржа работилница за избор на задачи/прашања за тестовите по математика.

Во месец јуни 2024 се спроведе Националното тестирање (главно тестирање) за учениците во петто одделение за математика и мајчин јазик (македонски и албански јазик). Во третиот квартал внесени се сите податоци од Државното тестирање кое се спроведе во месец јуни 2024, за учениците во петто одделение за математика и мајчин јазик (македонски и албански јазик), и започната е обработка на податоците. Извештајот со резултатите ќе биде изготвен до крај на 2025 година.

5. Обезбедување учество на Република Македонија во меѓународните студии ТИМСС и ПИСА

Индикатори: *Организирана и реализирана ТИМСС студија, Организирана и реализирана ПИСА стидија*

Спроведено е ТАЛИС, меѓународното истражување на ОЕЦД за настава и учење. Во рамки на истражувањето се испитува како работат наставниците и директорите на училиштата во државата, со цел да се подобри квалитетот на нивната работа. Во месец февруари доставени се податоци до ОЕЦД и започната е анализата

На 4 декември 2024г, објавени се резултатите од Извештајот ТИМС 2023. Во математичка писменост од 58 држави, нашите ученици се на 44 место. Во природни науки сме три места подолу, односно на 47 место. ТИМСС тестирање беше спроведено во 2023 година, по петти пат во нашата држава. Тестирани беа ученици од четврто одделение, на македонски и на албански јазик и за прв пат електронски. ДИЦ подготви и анализа на податоците која се презентираше на претставници од МОН. Во тек е подготовка на национален извештај во кој ќе бидат дадени и препораки за подобрување на резултатите.

МОН потпиша договор за вклучување на РСМ во ПИРЛС 2025. Отпочнат е процесот на избор на примерок на училишта и превод на инструменти.

Од страна на ДИЦ изработен е Националниот извештај ПИСА 2022 со препораки. Од страна на БРО изработени се Насоки за унапредување на наставата и подобрување на резултатите на учениците во согласност со меѓународните стандарди за тестирање, и истите се објавени на веб страната на БРО и доставени до сите училишта. Во периодот 18.11 – 13.12.2024 г. се реализираа семинари за подобрување на резултатите во ПИСА 2025 тестирањето. Семинарите беа наменети за наставниците по мајчин јазик, математика, природни науки во прва година средно образование и наставниците по информатика во прва и втора година средно образование. На семинарите вкупно беа присутни 840 наставника, на македонски и на албански јазик.

Спроведена е обука за претставници на МОН, БРО, ДПИ и ДИЦ за новите подрачја за оценување на квалитетот во основното образование. Се заврши анализата на деловните процеси и во тек е подготовка на спецификација за софтвер и хардвер на ДПИ. Од страна на ДПИ подготвени се измени на Правилникот за инспекциски надзор, во кој се вклучени новите индикатори за следење на основните училишта (усогласени со системот на самовалуација и развојно планирање).

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 4 „Подобрување на капацитетите на човечките ресурси во основните училишта“**, предвидени се 2 мерки кои треба да се реализираат во 2020 година, но сепак нивната реализација продолжи и во 2024 година :

1. Примена на системот за напредување во кариерата во занимањето (наставник/стручен соработник, ментор/стручен соработник-советник)

Индикатори: Вклучени 50% од наставниците во процесите за професионален и кариерен развој; Акредитирани програми од БРО; Унапредени 0,5% од наставниците во ментори и советници

Донесена е Програма за обуки за стручно усовршување на наставниците за 2024 година во која се утврдени подрачјата и потподрачјата (Службен весник бр.19/2024 од 26.1.2024г.)

Донесена е Програма за обуки за стручно усовршување на стручните соработници за 2024 година во која се утврдени подрачјата и потподрачјата (Службен весник бр.19/2024 од 26.1.2024г.)

Врз основа на ТЕАСН алатката (алатка за следење на квалитетот на наставата во основното образование) од страна на БРО развиени се адаптирани инструменти за континуирана поддршка на наставниците од страна на советниците на БРО. Во вториот квартал од годината од страна на советниците на БРО адаптираните инструменти беа имплементирани за време на стручните увиди во училиштата (посетени се 96% од училиштата односно 323 основни училишта и 1024 наставници)

Спроведена е обука на 1877 наставници коишто ќе реализираат настава во шесто одделение во учебната 2024/2025 година за реализација на наставата според наставните програми за шесто, а кои од одредени причини не присуствувале на претходната обука намената за наставниците од шесто одделение.

Обучени се 11 наставници за реализација на наставата по предметот Иновации во деветто одделение.

Во соработка со Британскиот совет (во рамки на проектот Future English Online Teacher Community) продолжи да се спроведува онлајн обуката на наставници по англиски јазик од јавните основни и средни училишта (обуката траеше од 30.10.2023 до 31.3.2024)

Во месеците јули и август се спроведе третата фаза на обуки на наставници и стручни соработници (8 часа обука) од Каталогот на акредитирани програми, во која беа вклучени 15.985 наставници (од кои 11.971 жени) и 874 стручни соработници (од кои 792 жени), што е 76% од вкупниот број на наставници во основното образование, со што е надминат предвидениот индикатор од 50%. Обуките се реализираа на македонски, албански и турски јазик во времетраење од 8 часа, организирани во еден или два дена. Тимови на советници од БРО ја следеа реализацијата на акредитираните обуки и пополнуваа Формулар за следење и вреднување на обука, кој се однесува на квалитетот на реализација на обуките од аспект на

содржината на обуката, квалитетот на работата на обучувачот и организацијата на обуката. Се следеше реализацијата на обуката кај 67 групи наставници.

На 36-та седница на Владата, одржана на 3.12.2025 утврден е текстот на Законот за изменување и дополнување на Законот за основно образование, со кој се доуредува постапката за кариерен развој на стручните соработници. Законот е усвоен на 28-та седница на Собранието (објавен во Службен весник бр.3/2025 од 3.1.2025). Во 2023 година во звање ментор се унапредени 46 наставници од основните училишта (вкупниот број на наставници-ментори изнесува 250, што е 1,3% од вкупниот број на наставници, со што и овој индикатор е надминат).

Формирана е Работна група за изменувања и дополнувања на Законот за БРО, вклучително и делот за акредитација и реализација на обуки за наставници и стручни соработници.

На 10.12.2024 во рамки на ПЕИП проектот, на веб-страницата на МОН објавен е повик за ангажирање на Индивидуален консултант за утврдување на дигиталните вештини кај наставниците, со рок на пријавување до 24.12.2024г.

2. Зајакнување на стручните служби во училиштата со сите неопходни профили и ревидирање на нивните работни обврски согласно професионалните компетенции
Индикатори: Одобрени норми за бројот и видот на вработени во стручните служби во основните училишта; Целосно екипирани стручни служби во 70% од училиштата во согласност со нормите (за период 2020-2025)

Во 2022 донесен е нов Правилник за норматив за стручните соработници во основните и средните училишта.

Во учебната 2023/2024 година стручните служби во основните училиштата се зајакнати со 26 нови вработувања (10 педагози, 3 психолози, 8 специјални едукатори и рехабилитатори, 1 социјален работник, 3 библиотекар и 1 логопед).

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 5 „Зголемување на ефективността на организирањето и управувањето со основното образование”** предвидена е 1 мерка која треба да се реализира во периодот 2020-2025 година:

1. Воведување механизам за пилотирање и вреднување на иновациите во основното образование и определување средства за поддршка на механизмот
Индикатори: Оперативен механизам за пилотирање и проценка на иновациите

Изработени и усвоени се извештаите за самоевалуација и новите развојни програми (усогласени со новата рамка и индикаторите за обезбедување на квалитет) од страна на 11 пилот училишта, кои се вклучени во пилотирањето на грант програмата. Во месеците март-мај се спроведоа регионалните обуки на претставници од сите училишта за ревидираните индикатори за квалитет, за новите методи на самоевалуација (новиот водич) и развојно планирање. Обучувачи беа инспекторите од ДПИ и претставници на 11-те пилот училишта.

Ангажиран е консултант за импакт евалуација на грант програмата и доставена е предлог методологија. Спроведени се онлајн инфо сесии за начинот на подготовка на проектни апликации за грант програма за сите основни училишта. 54 училишта имаат изработено нови развојни програми. Консултантот ангажиран за спроведување на импакт евалуација на Грант програмата достави финален извештај од спроведеното базично истражување.

Објавен е Јавниот повик за доделување грантови за финансирање активности од развојните програми на јавните основни училишта (врз основа на спроведена самоевалуација и изготвена развојна програма), со рок на аплицирање до 8.11.2024г. Доделени се грантови на нови 20 училишта.

Изработена е предлог алатка за отчетност и транспарентност на училиштата.

3.ОПШТО СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ (гимназии, уметнички училишта и училишта за ученици со посебни образовни потреби)

Постигнати резултати/исходи во 2024 година од спроведување на мерките и активности од Столб 3:

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 1 од Столб 3 „Подобрување на содржината на средното образование“**, предвидени се 3 мерки кои треба да се реализираат во периодот 2020-2025 година:

1. Изработување и воведување на Национален стандард за средното образование
Индикатор: *Одобрен Националниот стандард за средно образование врз основа на Националниот стандард за основно образование, со јасно определени резултати од учење и со посебно внимание на инклузивноста, мултикултурализмот, почитувањето на различностите, правата на децата и демократската култура*

Националните стандарди за интеркултурно образование, во средно образование се донесени во 2022г. (со решение на министерката за образование и наука бр.13-459/2 од 13.1.2022 г.).

Подготвен е нов предлог Закон за средното образование, кој на 13.9.2024 е поставен на владиниот ЕНЕР систем (Електронски национален регистер на прописи) и веб страната на МОН со цел сите заинтересирани граѓани да дадат свои коментари и забелешки. Законот за средно образование е утврден на 36-та седница на Владата, одржана на 3.12.2024 и доставен во собраниска процедура на усвојување. Имајќи предвид дека се добиени голем број на амандмани законот е повлечен од собраниска процедура на 20.12.2024г со цел негово доработување.

2. Ревидирање на наставните планови и програми во согласност со Националниот стандард
Индикатор: *Одобрени наставни планови и програми кои ги исполнуваат барањата на Националниот стандард*

Од страна на БРО спроведено е истражување за реформи во гимназиското образование, врз основа на инструменти за истражување (Прашалник за наставници (на македонски, на албански и на турски јазик) и Прашалник за ученици (на македонски, на албански и на турски јазик). Обработени се податоците со вкрстување и класификација по јазик на наставата, по општини, по предмети итн. Направена е анализа на искуствата од други држави. Изготвен е извештај за реформите во гимназиското образование. Од страна на БРО изработена е Изготвена е предлог Концепција за средно образование со предлог национална рамка на клучните компетенции за учениците во средното образование.

3. Ревидирање на учебниците според Националниот стандард и наставните програми

Индикатори: Ревидирано законодавство за изготвување и објавување на учебници; Извршена анализа на недостатоците на постоечките учебници; Објавени сите нови учебници коишто се неопходни за I година од општото средно образование

Формирана е Работна група која подготви нов предлог Закон за учебници во основното и средното образование. Законот на 30.10.2024 е поставен на владиниот ЕНЕР систем (Електронски национален регистер на прописи) и веб страната на МОН со цел сите заинтересирани граѓани да дадат свои коментари и забелешки.. Новиот закон обезбедува изработка на учебници со поквалитетна содржина, намалување на веројатноста за појава на грешки, какви што беа нотирани до неодамна и ја поедноставува постапката за набавка, со цел навремена испорака во училиштата.

Законот за учебници во основно и средно образование е утврден на 36-та седница на Владата, одржана на 3.12.2024. Законот е усвоен на 28-та седница на Собранието (Објавен во Службен весник 3/2025 од 3.1.2025). Изготвени се предлог подзаконските акти, кои произлегуваат од Законот.

Нови учебници за I година од општо средно образование ќе бидат изготвени по донесување на нови наставни програми.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 2 „Зголемување на опфатот на учениците и подобрување на инклузивноста меѓуетничката интеграција во средното образование”**, предвидени се 4 мерки кои треба да се реализираат во 2020 година, но сепак нивната реализација продолжи и во 2024 година:

1. Подобрување на условите на средните училишта за еднаков пристап на сите ученици

Индикатор: Целосно приспособени најмалку пет средни училишта за инклузија на учениците со физичка попреченост

Во тек е изградба на нов училишен објект СОУ „Сами Фрашери“, Куманово. Завршена е комплетната реконструкција на шест училишта а во тек е реконструкција на 2 училишта. Согласно ЗЈН објавена е постапка за реконструкција на едно училишта.

2. Воспоставување механизам за вклучување на учениците со посебни образовни потреби во редовното средно образование

Индикатор: *Воспоставена процедура за носење одлуки за вклучување на децата со посебни образовни потреби во редовните средни училишта*

Формирани се инклузивни тимови во училиштата и подготвени се индивидуални наставни програми/ модифицирани програми. Образовните асистенти за учебната 2024/2025 година се обезбедени со поддршка од УНДП

Подготвен е нов предлог Закон за средното образование, во кој се уредени образовните асистенти, кој на 13.9.2024 е поставен на владиниот ЕНЕР систем (Електронски национален регистер на прописи) и веб страната на МОН со цел сите заинтересирани граѓани да дадат свои коментари и забелешки. Законот за средно образование е утврден на 36-та седница на Владата, одржана на 3.12.2024 и доставен во собраниска процедура на усвојување. Имајќи предвид дека се добиени голем број на амандмани законот е повлечен од собраниска процедура на 20.12.2024г, со цел негово доработување.

Зголемен е бројот на стипендии на ученици со попреченост вклучени во средното образование согласно Конкурс на 180 стипендии (доделени се 163 стипендии за учебната 2024/2025, 164 стипендии за учебната 2023/2024, 120 стипендии во учебната 2022/2023 година).

3. Воведување механизам за финансиска и друг вид поддршка на училиштата со цел спроведување на активности за меѓуетничка интеграција

Индикатори: *Обезбедени парични грантови; Вклучени најмалку 30% од средните училишта во коишто наставата се одржува на еден јазик во заеднички воннаставни активности со училишта во коишто наставата се одржува на друг јазик; Организирани воннаставни активности во најмалку 80% од училиштата во кои наставата се одржува на повеќе јазици*

Во насока на подобрување на интеракцијата помеѓу учениците кои ја следат наставата на различен наставен јазик, МОН продолжи со доделување на грантови на училиштата (јавниот повик за учебната 2024/2025 година е објавен на веб страната на МОН на 30.10.2023г.). Рокот за е-аплицирање траеше до 1.12.2024г. Доделени се грантови на 32 средни училишта од кои 24 се во партнерство со друго училиште.

Во текот на месеците јуни-август се спроведе третиот циклус на обуки од Каталогот на обуки на БРО, во рамки на кој акредитирана е обука на тема „Мултикултурализам во еднојазични и повеќејазични училишта" со што наставниците имаат можност да ја изберат и следат оваа обука во нивниот професионален развој.

До сите училишта доставен е Прашалник за реализирани активности за меѓуетничка интеграција, спроведени во учебната 2023/2024 г. со рок на доставување на одговори до 25.10.2024. врз основа на што е изготвен редовниот годишен извештај од страна на Комисијата за меѓуетничка интеграција во образованието.

4. Воспоставување одржлив модел за продолжување (завршување) на средното образование од страна на учениците во воспитно-поправните домови

Индикатори: Избран и одобрен модел; Обезбедена финансиска поддршка за воспитно-поправните домови; Вклучени 30% од учениците во воспитно-поправните домови со завршено основно образование во средно образование

Во новиот предлог Закон за средно образование, утврден на 36-та седница на Владата одржана на 3.12.2024г, со членот 2 по членот 4 се додава нов член 4-а, со кој се уредува дека средното образование се организира и остварува и во здравствени установи, казнено-поправни и воспитно-поправни установи, како и во домашни услови, согласно со овој закон. Средното училиште организира воспитно-образовен процес во домашни услови како посебен облик на работа за ученици на подолго домашно лекување. Законот е доставен во собраниска процедура на усвојување. Имајќи предвид дека се добиени голем број на амандмани законот е повлечен од собраниска процедура на 20.12.2024г, со цел негово доработување.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 3 „Подобрување на капацитетите на човечките ресурси во средните училишта“**, предвидена се 3 мерки кои треба да се реализираат во периодот 2020-2025 година, од кои едната е завршена во 2020 („зајакнување на системот за поддршка, следење и менторство на наставниците приправници“, за што е референцирано во извештајо од 2022г.):

1. Операционализирање на воспоставениот систем за професионален развој и напредување во кариерата за наставниците

Индикатор: Одобрени програми за обука во рамки на училиштата; Законски воведен и операционализиран систем за професионален развој и напредување во кариерата на наставниците до 2025г.

Донесена е Програма за обуки за стручно усовршување на наставниците за 2024 година во која се утврдени подрачјата и потподрачјата (Службен весник бр.19/2024 од 26.1.2024г.)

Донесена е Програма за обуки за стручно усовршување на стручните соработници за 2024 година во која се утврдени подрачјата и потподрачјата (Службен весник бр.19/2024 од 26.1.2024г.)

Во соработка со Британскиот совет (во рамки на проектот Future English Online Teacher Community) во првиот квартал се спроведуваше онлајн обуката на наставници по англиски јазик од јавните основни и средни училишта (обуката траеше од 30.10.2023 до 31.3.2024)

Од страна на БРО акредитирана е програма за обука и понудувач на услуги за професионално усовршување на воспитно-образовниот кадар (наставници) во средните училишта во Република Северна Македонија, на тема „Дигитални вештини кај наставниците во функција на наставата (при следење на учениците, во решавање проблемски ситуации, во истражувачки активности и сл.)“. Спроведена е обуката (во јуни) за наставниците што

реализираат настава по стручни предмети. Обучени се вкупно 2,001 наставник (62% жени, 38% мажи). Од страна на БРО се следеше реализацијата на обуката кај 10 групи наставници.

Не е објавен Повик за кариерно унапредување на наставниците во средно образование (процесот ќе започне по донесувањето на новиот Закон за средно образование).

2. Целосно екипирање на стручните служби со сите неопходни кадри, во согласност со потребите на училиштата (застапените наставни јазици и бројот на учениците)

Индикатор: *Целосно опремени стручни служби во сите училишта, со рок до 2025*

Во учебната 2023/2024 година вработени по основ на ново финансирање се 4 лица, стручни соработници: 1 специјален едукатор и рехабилитатор и 3 психолози.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 4 „Подобрување на условите за учење и на квалитетот на образованието“**, предвидени се 5 мерки кои треба да се реализираат во периодот 2020-2025 година:

1. Оптимизирање на организацијата на работата на училиштата и организирањето на часовите

Индикатор: *Спроведено целосно мапирање на средните училишта со утврдени можности за оптимизирање и проширување на објектите; бројот на ученици по паралелка не надминува 30; Учебниците и учебните помагала се постојано достапни за бесплатно користење на интернет*

На 220-та седница на Владата, одржана на 16.1.2024г. донесена е Програма за изградба и реконструкција на средни училишта во 2024 (Службен весник бр.13/24 од 22.1.2024). Во 2024г. завршена е комплетната реконструкција на шест училишта а во тек е изградба на нов училишен објект СОУ „Сами Фрашери“, Куманово и реконструкција на 2 училишта.

Во предлог текстот на новиот Закон за средно образование, утврден на 36-та седница на Владата одржана на 3.12.2025г., уреден е и максималниот број ученици по паралелка (до 30). Оваа одредба ќе започне да се применува по усвојувањето на законот, за генерацијата на ученици кои се запишуваат во прва година во средното образование и ќе се воведува sukcesивно секоја наредна учебна година.

2. Зајакнување на функционирањето на ученичките тела на ниво на училиште

Индикатор: *Зголемена е демократската партиципација на учениците во училиштата*

Во предлог текстот на новиот Закон за средно образование, утврден на 36-та седница на Владата одржана на 3.12.2024г., уредено е учеството на ученичките тела во училиштата, односно ученичкото организирање на ниво на класни заедници и ученички совет. Со законот е уредено и организирањето на Сојуз на средношколци (Глава XII)

3. Осовременување на системот за обезбедување контрола на квалитетот

Индикатор: *Осовремен систем за обезбедување контрола на квалитетот; повратните информации од сите оценувања на успехот на учениците овозможуваат да се носат одлуки за политиките врз основа на докази*

Во предлог текстот на новиот Закон за средно образование, се предвидува осовременување на системот за обезбедување на квалитет (самоевалуација, интегрална евалуација, национално тестирање и меѓународни тестирања). Законот е утврден на 36-та седница на Владата одржана на 3.12.2024г. и е доставен во собраниска процедура на усвојување.

Државен испитен центар изготви и објави Извештај за резултатите од екстерните испити на државната матура 2023/2024 година.

4. Обезбедување учество на Република Македонија во меѓународната студија ПИСА

Индикатор: *Организирана и реализирана студијата ПИСА*

Од страна на ДИЦ изработен е Националниот извештај ПИСА 2022 со препораки.

Од страна на БРО изработени се Насоки за унапредување на наставата и подобрување на резултатите на учениците во согласност со меѓународните стандарди за тестирање, и истите се објавени на веб страната на БРО и доставени до сите училишта. Во периодот 18.11 – 13.12.2024 г. се реализираа семинари за подобрување на резултатите во ПИСА 2025 тестирањето. Семинарите беа наменети за наставниците по мајчин јазик, математика, природни науки во прва година средно образование и наставниците по информатика во прва и втора година средно образование. На семинарите вкупно беа присутни 840 наставника, на македонски и на албански јазик.

5. Основање на Центар за талентирани ученици

Индикатор: *Развиени се механизми за идентификување на талентираниите ученици; основан е Центар за талентирани ученици со рок до 2025г.*

Во новиот предлог Закон за средно образование, утврден на 36-та седница на Владата одржана на 3.12.2024г., доуредена е поддршката на талентирани ученици (дополнета е и финансиска поддршка за учество на олимпијади и меѓународни натпревари).

Спроведен е Јавиот повик за доделување на парична награда за освоено златен, сребрен или бронзен медал на една од 13 меѓународни научни олимпијади (International Science Olympiad), на ученикот и на наставникот кој го подготвувал ученикот за олимпијадата. Доделени се награди на 15 ученика за освоено златен (1), сребрен (2) и бронзен (12) медал.

Спроведен е Јавниот повик за доделување на парична награда за освоено прво, второ или трето место на меѓународен натпревар од областа на математиката и природните науки во средно образование. Доделени се награди на 13 ученика за освоено прво (4 ученика по математика, информатика и физика), второ (4 ученика, по математика и физика) и трето место (5 ученика по математика, информатика и физика).

На 7.6.2024г. на веб страната на МОН објавена е листа на акредитирани здруженија на наставници за организирање на натпревари на учениците од средните училишта (20 здруженија).

Доделени се награди на 61 ученик и наставник за освоено прво место на државен натпревар.

4.

ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

Постигнати резултати/исходи во 2024 година од спроведување на мерките и активности во Столб 4:

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 1 од Столб 4 „Усогласување на стручното образование и обука со потребите на пазарот на трудот”** предвидени се 3 мерки кои треба да се реализираат во периодот 2020-2025 година:

1. Воведување на флексибилен и ефикасен механизам за изготвување на Стандарди на занимања и Стандарди за квалификации засновани на резултати од учење, кои ги исполнуваат потребите на пазарот на трудот

Индикатор: *Изработени нови Стандарди на занимања и Стандарди за квалификации засновани на резултатите од учење според МРК*

До сега се усвоени 376 стандарди на занимања и 110 стандарди на квалификации засновани на резултати од учење/клучни компетенции, кои ги исполнуваат потребите на пазарот на трудот.

2. Изготвување модуларни наставни програми во согласност со новите Стандарди за квалификации засновани на резултатите од учење

Индикатор: *Изработени, одобрени и воведени модуларни наставни програми (вклучувајќи ги сите неопходни материјали за предавање, учење и оценување) според Стандардите за квалификации и предвиденото стекнување на клучните компетенции*

Изработени се целосно нови наставни програми за средно стручно четиригодишно образование, во соработка со претставниците на бизнис секторот, со цел истите да одговорат на потребите на пазарот на трудот. Новите модуларни наставни програми, во согласност со новите стандарди за квалификации, со изразени резултати од учење, базирани на компетенции и со зголемен процент на практично учење, се воведуваа етапно во сите училишта од учебната 2019/2020 година. Од учебната 2022/2023 година во настава се воведени модуларните наставни прграми базирани на компетенции и во четврта година, со што комплетирана е реформата во четиригодишното средно стручно образование.

3. Воспоставување механизам за утврдување на потребите за квалификации и вештини

Индикатори: Институционализирана Опсерваторија на вештини со целосен персонал; Најмалку 16 секторски комисии за квалификации одговорни за промовирање и развој на секторот и со посебна улога во утврдувањето на (и советувањето за) потребата од нови квалификации и ревидирање на постојните; Ревидиран Регистар на квалификации за СОО

Заклучно со 2024 формирани се 13 секторски комисии Усвоен е нов Закон за национална рамка на квалификации на 36-та седница на Владата одржана на 3.12.2024г. (Службен весник бр.3/2025 од 3.1.2025). Врз основа на новиот Закон основан е нов Одбор за македонска рамка на квалификации и започната е постапка за формирање на нови секторски комисии за квалификации (сите 16 како што се предвидени со законот). Регистарот на квалификации е надграден (во 2022г.) и е целосно функционален.

Во насока на утврдување на потребите за квалификации и вештини, во првиот квартал од годината под слоганот „Учи паметно, работи стручно“ беа организирани средби локално ниво, помеѓу компаниите и општините за отворање на барани профили во стручните училишта. Имено, преку социјален дијалог со компаниите и бизнис заедницата на локално ниво, МОН и општините работеа на утврдување кои профили отворени во средните стручни училишта во учебната 2024/2025 година. Средбите беа организирани во соработка со Амбасадата на Швајцарија во Република Северна Македонија, проектот „Образование за вработување“ (E4E@mk),), имплементиран од Хелветас Северна Македонија.

Опсерваторијата на вештини не е ставена во функција поради потребата од донесување на измени во Законот за високото образование. Во рамки на PEIP проектот (финансиран со заем од Светска банка) спроведена е постапка и избрана е фирма изведувач за реализација на студијата (Услуги за прибирање на податоци за спроведување на трејсер студија за утврдување на вработливоста на студентите од јавните универзитети). Од страна на избраната фирма изведувач подготвен е прашалник.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 2 „Подобрување на средината за учење и квалитетот на стручното образование и обука“**, предвидени се 3 мерки кои треба да се реализираат во периодот 2020-2025 година:

1. Обезбедување на неопходните простории, опрема, алатки и материјали на стручните училишта за успешно да се спроведе теоретската и практичната настава

Индикатор: Најмалку 20 стручни училишта опремени според Стандардите за квалификации и новите норми, со рок до 2025

На 220-та седница на Владата, одржана на 16.1.2024г. донесена е Програма за изградба и реконструкција на средни училишта во 2024 (Службен весник бр.13/24 од 22.1.2024)

Во тек е изградба на нов училишен објект

1. СОУ „Сами Фрашери“, Куманово

Заврши реконструкцијата на Државно училиште Регионален центар за средно стручно образование и обука „Ванчо Питошески“, Охрид, СОУ „Ѓорѓи Наумов“ – Битола, СОУ „Мирко Милевски“, Кичево, СМУГС „Панче Караѓозов“ Центар, Скопје а продолжи реконструкција на Регионалниот центар „Моша Пијаде“ во Тетово.

Набавена е ИТ опрема за потребите на регионалните центри: РСЦОО Киро Бурназ Куманово и РЦСОО Ванчо Питошевски Охрид. Завршена е постапката за набавка на училишен мебел за потребите на регионалните центри: РСЦОО Киро Бурназ Куманово и РЦСОО Ванчо Питошевски Охрид

Спроведена и завршена е набавка на земјоделска механизација за потребите на РЦСОО Киро Бурназ –Куманово и набавка на мерни инструменти за потребите на РЦСОО Моша Пијаде.

2. Создавање систем за обезбедување на квалитет (проценка на резултатите од учењето) кој ќе биде компатибилен со ЕКАВЕТ

Индикатор: Дефиниран системот за контрола на квалитет во СОО; Издавање на додаток на дипломата на сите ученици што завршиле СОО во согласност со МРК

Во новиот Закон за стручно образование, усвоен на 36-та седница на Владата, одржана на 3.12.2024 (Службен весник бр.3/2025 од 3.1.2025), во член 13 е уреден додаток на диплома кој гласи: „За стекнато стручно образование за квалификации од II (второ), III (трето) односно IV (четврто) ниво согласно МРК, се издаваат диплома и додаток на диплома, кои имаат карактер на јавни исправи.“.

Системот за квалитет е уреден во членовите 54 и 55 од Законот. Обезбедувањето на квалитет во стручното образование и обука е уредено на ниво на стручно образование и обука и на ниво на квалификации, преку интерна и екстерна евалуација и самоевалуација. Како посебно подрачје на евалуација, при евалуациите се воведува подрачјето „Соработка со пазар на труд“.

3. Воспоставување СОО центри на извонредност (регионални центри за стручно образование)

Индикатор: Воспоставени, целосно опремени и пилотирани пет СОО Центри за извонредност за обезбедување на висок квалитет на СОО

Заврши реконструкцијата на Регионален центар за средно стручно образование и обука „Ванчо Питошески“, Охрид а продолжи реконструкција на Регионалниот центар „Моша Пијаде“ во Тетово.

Набавена е ИТ опрема за потребите на регионалните центри: РСЦОО Киро Бурназ Куманово и РЦСОО Ванчо Питошевски Охрид. Завршена е постапката за набавка на училишен мебел за потребите на регионалните центри: РСЦОО Киро Бурназ Куманово и РЦСОО Ванчо Питошевски Охрид

Спроведена и завршена е набавка на земјоделска механизација за потребите на РЦСОО Киро Бурназ –Куманово и набавка на мерни инструменти за потребите на РЦСОО Моша Пијаде.

Од 1.1.2024г. започнаа со функција два нови регионални центри во Струмица и Велес (четврти и петти). На 42-та седница на Владата, одржана на 31.12.2024г. усвоени се одлуки за прогласување на два нови регионални центри (шести и седми) во Битола и Штип (почнувајќи од 1.9.2025г.), согласно спроведената анализа за потребите на пазарот на труд и капацитетите на средните стручни училишта.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 3 „Зголемување на опфатот во стручното образование и обука”**, предвидени се 3 мерки кои треба да се реализираат во периодот 2020-2025 година:

1. Подобрување на системот за запишување во средно стручно образование

Индикатор: Во системот за СОО се запишуваат поголем број на ученици што подобро напредуваат во учењето

Уписната политика за учебната 2024/2025 е креирана преку социјалниот дијалог „Учи паметно, работи стручно“, во соработка со општините и компаниите. Согласно Конкурсот за упис во учебната 2024/25 година во соработка со општините и компаниите во земјава се обезбедени 7075 слободни места во 283 паралелки во дуалното стручно образование. За споредба во учебната 2023/2024 отворени се 259 дуални паралелки, 2022/2023, 223 дуални паралелки, во учебната 2021/2022 беа отворени 97 а во учебната 2020/2021 имаше 11 паралелки.

Бројот на ученици запишани во стручно образование споредено со општо образование во учебната 2024/2025 изнесува 68% (67,3 % во учебната 2023/2024, 69% во учебната 2022/2023 година, 67 % во учебната 2021/2022 и 64% во учебната 2020/2021).

Во учебната 2024/2025 година доделени се 1500 стипендии за ученици запишани во паралелки во стручно образование во кои се реализира практично образование со зголемен број на часови согласно програмите за стручно образование (дуално образование), 300 (триста) стипендии за ученици од средно образование кои реализираат наставни програми од угостителство и туризам, шумарство и обработка на дрво, градежништво и геодезија, земјоделство-рибарство и ветеринарство, машинство и текстил, кожа и слични производи од јавните и приватните средни училишта во Република Северна Македонија за учебната 2024/2025 година, 220 (двесте и дваесет) стипендии за ученици кои реализираат наставни планови и програми за стручно оспособување и стручно образование од тригодишно траење во јавните и средните училишта во Република Северна Македонија за учебната 2024/2025 година (тригодишно образование).

Изготвен е нов Закон за стручно образование и обука, во кој е подетално уредено учењето преку работа и дуалното стручно образование. Законот е утврден на 36-та седница на Владата, одржана на 3.12.2024. Законот е усвоен на 28-та седница на Собранието (Службен весник бр.3/2025 од 3.1.2025).

2. Редифинирање на матурските испити во средното стручно образование

Индикатор: *Изработен нов Концепт за државна и стручна матура и завршни испити за ученици што завршуваат СОО*

Изработен е нов предлог Концепт за државна, училишна стручна и уметничка матура, како и адемски испит, кој е вграден/уреден во новиот Предлог законот за средно образование утврден на 36-та седница на Владата одржана на 3.12.2024г. Законот е повлечен од собраниска процедура, поради бројниот број на амандмани и потребата од негово доуредување.

3. Воспоставување одржлив модел за обезбедување СОО за ученици од воспитно-поправните домови

Индикатор: *Обезбедени се услови за вклучување на учениците од воспитно-поправните домови во стручното образование и обука*

Во новиот предлог Закон за средно образование, утврден на 36-та седница на Владата одржана на 3.12.2024г, со членот 2 по членот 4 се додава нов член 4-а, со кој се уредува дека средното образование се организира и остварува и во здравствени установи, казнено-поправни и воспитно-поправни установи, како и во домашни услови, согласно со овој закон. Средното училиште организира воспитно-образовен процес во домашни услови како посебен облик на работа за ученици на подолго домашно лекување. Законот е доставен во собраниска процедура на усвојување. Имајќи предвид дека се добиени голем број на амандмани законот е повлечен од собраниска процедура на 20.12.2024г, со цел негово доработување.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 4 „Подобрување на капацитетите на човечките ресурси”**, предвидени се 2 мерки кои треба да се реализираат во периодот 2020-2025 година:

1. Воведување и операционализирање на систем за професионален развој и напредување во кариерата за наставниците

Индикатори: *Професионалните компетенции на наставниците постојано се подобруваат; Наставниците се мотивирани да постигнуваат подобри резултати*

Донесена е Програма за обуки за стручно усовршување на наставниците за 2024 година во која се утврдени подрачјата и потподрачјата (Службен весник бр.19/2024 од 26.1.2024г.)

Во соработка со Британскиот совет (во рамки на проектот Future English Online Teacher Community) во првиот квартал се спроведуваше онлајн обуката на наставници по англиски јазик од јавните основни и средни училишта (обуката траеше од 30.10.2023 до 31.3.2024)

Од страна на БРО акредитирана е програма за обука и понудувач на услуги за професионално усовршување на воспитно-образовниот кадар (наставници) во средните училишта во Република Северна Македонија, на тема „Дигитални вештини кај наставниците во функција на наставата (при следење на учениците, во решавање проблемски ситуации, во

истражувачки активности и сл.”). Спроведена е обуката (во јуни) за наставниците што реализираат настава по стручни предмети. Обучени се вкупно 2,001 наставник (62% жени, 38% мажи). Од страна на БРО се следеше реализацијата на обуката кај 10 групи наставници.

2. Целосно екипирање на стручните служби

Индикатор: Образованието и обуките се придружени со целосни стручни служби кои се неопходни за квалитетен процес на учење и развој на учениците

Во учебната 2023/2024 година вработени по основ на ново финансирање се 4 лица, стручни соработници, 1 специјален едукатор и рехабилитатор и 3 психолози.

5.ВИСОКО ОБРАЗОВАНИЕ, ИСТРАЖУВАЊЕ И ИНОВАЦИИ

Постигнати резултати/исходи во 2024 година од спроведување на мерките и активности во Столб 5:

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 1 од Столб 5 „Обезбедување квалитет и ефективност на високото образование во согласност со европските добри практики”**, предвидени се 3 мерки кои продолжија да се реализираат и во 2024 година:

1. Подобрување на механизмот за акредитација на универзитетите и системот за екстерна евалуација/
2. Воспоставување интерна и екстерна евалуација на работата на органот/те за акредитација и евалуација

Индикатори: Обезбедување предуслови за ефикасна акредитација и евалуација на високото образование; Донесени се подзаконските акти; Органот/те за акредитација и евалуација е/се членка/и на ЕНКА

Подзаконските акти се донесени во текот на 2022 и 2023 година.

На 24.12.2024 на веб страната на МОН објавени се Конкурси на Агенцијата за квалитет во високото образование за избор на надворешни експерти и студенти за спроведување на надворешна евалуација на високообразовните установи и студиските програми во Македонија, со рок на пријавување до 13.1.2025г.

Агенцијата за квалитет на високото образование е придружна членка на ЕНКА

3. Намалување на соодносот студент/наставник, со рок на имплементација 2020-2025

Индикатор: Ревидирани правилата за број на запишани студенти на универзитетите; Формирани групи студенти според новите правила; Зголемување на бројот на наставен и соработнички кадар на универзитетите

Од страна на Владата донесена е Одлука за бројот на студенти за запишување во прва година - прв циклус на студии на јавните високообразовни установи во учебната 2024/2025 година

(Службен весник бр.142/24) и Одлука за дополнителни квоти за запишување студенти припадници на заедниците кои не се мнозинство во Република Северна Македонија во прва година - прв циклус на студии на јавните високообразовни установи во учебната 2023/2024 година (Службен весник бр.142/24)

Во текот на 2024 г. обезбедни се согласности за обезбедување на наставно-научен кадар на високообразовните установи, согласно поднесените барања од високообразовните установи.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 2 „Унапредување на содржината во високото образование“** предвидени се 2 мерки со рок на реализација во 2020 година, од кои едната започна да се реализира во 2024 година, а другата не е имплементирана :

1. Воспоставување систем на континуирана Трејсер студија на дипломираните

Индикатор: *Законски дефинирани принципи на Трејсер студијата за оние кои завршуваат високо образование; Дефиниран оперативен систем на Трејсер студијата на дипломираните; Анализирани информациите од следењето на студентите за секоја претходна академска година*

Во рамки на PEIP проектот (финансиран со заем од Светска банка) спроведена е постапка и избрана е фирма изведувач за реализација на студијата (Услуги за прибирање на податоци за спроведување на трејсер студија за утврдување на вработливоста на студентите од јавните универзитети). Од страна на избраната фирма изведувач подготвен е прашалник. Студијата ќе се спроведе во 2025 година.

2. Воспоставување Опсерваторија на вештини

Индикатор: *Институционализирана и целосно екипирана Опсерваторија на вештини*

Не е воспоставена опсерваторија на вештини (за што се потребни и измени на Законот за високото образование, за воведување на основ за обработка на податоци потребни за опсерваторијата).

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 3 „Подобрување на достапноста и системот за запишување во високото образование“**, предвидена е 1 мерки којс треба да се реализира во периодот 2020-2025 година:

1. Подобрување на условите во студентските домови

Индикатор: *Целосно обновени универзитетски студентски домови во сите градови со најмалку 50% од сите живеалишта*

Завршена е првата фаза од реконструкцијата на студентскиот дом „Кузман Јосифовски – Питу“ во Скопје (демонтиран е стариот мебел и столарија, електричните и водоводните инсталации, системот за греење...) Продолжија активностите согласно утврдената динамика

во склучениот договор кој предвидува заокружување на активностите во рок од година и половина.

Во четвртиот квартал од годината започнаа подготвителните активности за реконструкцијата на СД „Стив Наумов”.

Изработена е тендерската документација за реконструкција на студентските домови од ЛОТ2 (СД „Никола Карев” Охрид, СД „Томе Стефановски Сеник” Скопје, СД „Браќа Миладиновци” Штип и СД „Орде Чопела” Прилеп). Поднесени се барања за одобрение за градба до МТВ за СД Никола Карев Охрид и СД Т.С.Сеник

Во завршна фаза е изработка на проектната документација за студентските домови од ЛОТ3 (СД „Кочо Рацин” Битола, СД „Пелагонија” Скопје и СД „Гоце Делчев” (кантина) Скопје) по што ќе следи техничка ревизија на истата пред подготовка на тендерска документација.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 4 „Подобрување на раководењето и финансирањето на високото образование”**, предвидена е 1 мерка која треба да се реализира во 2020 година но истата продолжи да се реализира и во 2024 година:

1. Воведување нов систем за финансирање на високото образование заснован на индикатори за завршена работа

Индикатор: *Оперативен механизам за финансирање на универзитетите заснован на бројот на студенти и индикатори за завршена работа*

Во МАНУ одржана е стручна расправа во организација на Националниот совет за високо образование и научно – истражувачка дејност за Националната програма за високо образование и Уредба за финансирање на ВОУ, на која ректорите на универзитети ги презентираа постојните модели на финансирање. Беа презентирани модели од приватни универзитети како и моделот подготвен во рамки на SKILLS проектот од меѓународниот експерт.

Формирани се интерни комисии во рамки на Националниот совет за високо образование задолжени за изработка на предлог уредбата за финансирање. .

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 5 „Поддржување на истражувањата и иновациите”**, предвидени се 3 мерки кои треба да се реализираат во периодот 2020-2025 година:

1. Формирање институционален механизам за трипартитна соработка помеѓу државата – академијата – бизнис заедницата

Индикатори: *Воспоставен Совет за наука, иновации и технологии; 10 истражувачки проекти се спроведуваат*

Националниот совет за високо образование и научно-истражувачка дејност е основан во 2021г.

Врз основа на Конкурсот за распределба на средства за финансирање на научно-истражувачки проекти на јавните научни установи од 2021 година, одобрени се вкупно 7 проекти (на 7 јавни научни установи) во вкупен износ од 19 милиони денари, кои се спроведуваа во период од три години (2021-2023). Во текот на 2024 година се спроведуваше евалуација на реализираните проекти од страна на рецензенти избрани на Јавен конкурс/повик.

Спроведен е Конкурс за доделување на еднократни финансиски средства за објавен научно-истражувачки труд во меѓународно научно списание со фактор на влијание (импакт фактор) во 2023 година (одобрени за финансирање се 358 труда). Конкурс за надомест на средства за објавени научни трудови во меѓународно научно списание со фактор на влијание (импакт фактор) за оние истражувачи кои платиле средства за објавување на трудот (одобрени и исплатени се 6 апликации), Конкурс за доделување на средства за финансирање на материјални трошоци и услуги, за печатење на зборници на трудови од одржаните научни собири за 2024 година (прифатени се 17 пријави); Конкурс за доделување на средства за учество на домашни научни истражувачи на меѓународни научни собири за 2024 година (прифатени се 70 пријави) и Конкурс за доделување на средства на домашни научни истражувачи за студиски престои во странство за 2024 година (прифатени се 4 пријави).

Во 2024г. се спроведуваа 17 научно-истражувачки проекти во рамки на билатералната соработка со Австрија (двегодишни проекти одобрени за периодот 2024-2025 година).

2. Подобрување на механизмот за утврдување на приоритетни тематски области за истражување и иновации

Индикатор: *Оперативен механизам за утврдување на приоритетни тематски области за истражување и иновации*

Стратегијата за паметна специјализација 2023-2027 со Акциски план 2024-2025 е усвоена/донесена на 207-та седница на Владата, одржана на 12.12.2023г. Согласно методологијата на Заедничкиот истражувачки центар на Европската комисија, детектирани се четири области во кои земјата има потенцијали за голем развој и кон кои треба да се насочи, а тоа се: паметно земјоделство и прехранбена индустрија; информатичко - комуникациска индустрија; индустрија 4.0 каде спаѓаат електро - машинска, металопреработувачка и автомобилска индустрија, и последната област е паметни објекти и материјали. Нотирано е дека треба да се вложува и во туризмот и во енергетиката како сегменти кои ги поврзуваат четирите области. За секоја од четирите области формирани се посебни работни групи, кои започнаа интерни дебати, со цел јакнење на меѓусебната доверба, промовирање на нови форми на соработка, детално скенирање на потенцијалните области за инвестирање и допрецизирање на најдобриот пристап за тоа како и што да се вложи во тие области.

Во текот на 2024г. реализиран се 52% од активностите предвидени со Акцискиот план 2024-2025г. (подготвен е посебен Извештај за имплементација на Акцискиот план согласно Стратегијата за паметна специјализација).

3. Засилување на истражувачката инфраструктура (центри на извонредност, забрзувачи, центри за трансфер на технологии) во одбрани универзитети

Индикатори: Акредитирани 24 лаборатории во јавни универзитети и опремени во согласност со побарувањата за висока технологија; Целосно оперативна Национална канцеларија за пренос на технологии; Дел од приватното финансирање мобилизирано како процент на инвестициите на ФИТР во активности за иновација; Процент на корисници кои ги потпишале договорите за соработка меѓу претпријатијата и академската заедница; Број на компании во Акцелераторската програма на ФИТР; Постојан пристап на институциите коишто вршат истражување кон доследни извори на научни бази на податоци (на пр. Web of Science, Elsevier, Scopus, EBSCO)

Врз основа на Конкурсот за финансирање на научно-истражувачки проекти од посебен и јавен интерес од 2021 година (поддршка за развој на лабораториски ресурси) со што ќе се унапредат постоечките научно – истражувачки капацитети преку модернизација на условите во лабораториите, но и ќе се набават нови лаборатории и истражувачка опрема (пр. акредитација на лаборатории и/или методи, воведување на нови аналитички методи во рамки на лабораториите, набавка на опрема, што подразбира модернизација на лабораториската инфраструктура и друго), одобрени за финансирање се вкупно 44 проекти во времетраење од 3 години (2021 – 2023) во износ од 224 милиони денари.

Во 2022г. МОН склучи нов петгодишен договор со EBSCO Publishing, за пристап до 14 бази на електронски научни списанија и информации со фактор на влијание кои вкупно опфаќаат над 57,000 списанија. Со тоа овие бази и списанија се достапни до државните универзитети и научни институти односно до научните работници и студентите од високообразовните институции и јавните научни установи во земјата, до 2027 година.

Фондот за иновации и технолошки на 26.1.2024 објави Јавен конкурс за кофинансирани грантови за технолошки развој за забрзан економски раст (по редовна постапка), на кој се одобрени за финансирање 101 апликација. На 6.3.2024 објавен е Јавен конкурс по редовна постапка за Кофинансирани грантови за новоосновани трговски друштва „старт-ап“ и „спин-оф“, а на 26.4.2024 објавен е Јавен конкурс за финансирање под инструментот за поддршка „Ко-финансирани грантови за комерцијализација на иновации“.

6.УЧЕЊЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 1 „Зголемување на квалификациите на возрасните (знаења, вештини и компетенции)”,** предвидени се 2 мерки кои треба да се реализираат до 2025 година:

1. Воспоставување на системот за ВНИУ

Индикатори: Воспоставен системот за ВНИУ; Пилотиран системот на најмалку 3 квалификации со учество на најмалку 30 кандидати

Изготвен е нов Закон за образование на возрасни, со кој се уредува постапката за валидација на неформално и информално учење, кој на 13.9.2024 е објавен на ЕНЕР системот и веб страната на МОН за јавна расправа Законот е утврден на 36-та седница на Владата, одржана на 3.12.2024. Законот е усвоен на 28-та седница на Собранието (Службен весник бр.3/2025 од 3.1.2025). Започната е изработка на сите подзаконски акти со кои подетално ќе се уреди системот на валидација на неформалното и информалното учење.

2. Обезбедување поддршка за завршување на средното образование од страна на возрасните

Индикатори: *Вклучени најмалку 1000 возрасни во средното образование*

Индикаторот е постигнат и надминат. Во средното стручно образование за возрасни се опфатени преку 4500 ученици (во општините: Чаир, Куманово, Прилеп, Сарај, Боговиње, Арачиново и Тетово).

Во 2024 година се опфатени 894 ученици:

- Во Општина Чаир економија право и трговија 200 учесници во април успешно завршија II година, во мај започнаа III година.
- Во Општина Сарај економија право и трговија 200 учесници во април успешно завршија II година, во мај започнаа III година.
- Во Општина Боговиње 60 учесници на машинство и 40 угостителство и туризам во април успешно завршија II година, во мај започнаа III година
- Во Општина Прилеп 100 учесници на земјоделство ветеринарство и рибарство за профил агротехничар во април успешно завршија II година, во мај започнаа III година и 100 учесници на хемија и технологија за профил прехранбен техничар и во март успешно завршија II година, во април започнаа III година.
- Во Општина Куманово економија право и трговија 100 учесници во април успешно е завршија II година, во мај започнаа III.
- Во Општина Куманово машинство за профил машинско енергетски техничар 40 учесници во март успешно завршија II година, во април започнаа III година, 54 учесници на електротехника профил електротехничар за компјутерска техника во февруари успешно завршија II година, во март започнаа III година.

3. Зголемување на свеста за значењето и можностите на УОВ на сите нивоа во општеството

Индикатори: *Изработен Концепт за подигање на свеста и залагање (работилници, форуми, летоци, медиуми, итн.) и договорен со клучните заинтересирани страни; Обезбедени најмалку 4 регионални и 1 национална кампања (годишно) за подигање на свеста и залагање со креаторите на политиките, работодавачите, давателите на услуги со различни категории на населението*

Продолжи имплементацијата на ИПА проектот „Зголемување на атрактивноста, инклузивноста и релевантноста на стручното образование и обука и образованието за возрасни“, во рамки на кој се спроведуваат и активности за подигање на свеста за образованието на возрасните.

Центарот за образование на возрасните, како национален координатор за имплементација на Европската агенда за образование на возрасните, доби грант од Европската извршна агенција за образование и култура – EUROPEAN EDUCATION AND CULTURE EXECUTIVE AGENCY (EACEA) за реализација на проектот „Implementing priorities for the European Agenda for Adult Learning – National Coordinators for the implementation of the Agenda“, во периодот од 1.1.2024г. до 31.12.2025г. Целта на овој проект е да одговори на тековните предизвици во областа на образованието на возрасните, како што се ниската свест и учество во образование на возрасните и доживотното учење, придонес кон забрзување на тековните процеси за исполнување на националните стратешки цели во образованието на возрасните, зајакнување на општата кординација меѓу релевантните актери и чинители во градењето синергија за заедничко дејствување, а во согласност со приоритетите дефинирани во Европската агенда за учење на возрасните. Во рамки на проектот развиена е Стратегија за образование на возрасни 2025-2030

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 2** „Подобрување на содржината и квалитетот на учењето и образованието на возрасни“, предвидена е 1 мерка која треба да се реализира во 2020 година но истата продолжи да се реализира и во 2024 година, 1 мерка со рок на реализација 2022г. и 1 мерка со рок на реализација до 2025г.:

1. Ревидирање и поедноставување на процедурите за верификација на програмите за неформално образование на возрасни и за верификација на давателите на услуги

Индикатори: *Одобрена и воведена ревидирана процедура за верификација на давателите на услуги на неформално учење на возрасни и спроведување на истото*

Во 2024 година, верификувани се 53 посебни програми за образование на возрасните кои водат кон стекнување на квалификација или дел од квалификација и 1 посебна програма за образование на возрасните кои водат кон стекнување на знаења, вештини и компетенции, а 2 се во процедура.

Со новиот Закон за образование на возрасни (Службен весник бр.3/2025 од 3.1.2025) се унапредува процесот на верификација на посебните програми за образование на возрасните (член 15 и член 16) и процесот на верификација на установи и институции за образование на возрасните (член 17). Започната е постапка за изработка на сите подзаконски акти.

2. Ревидирање и подобрување на процедурите за следење на спроведувањето на УОВ за возрасни, како и механизмите за екстерна проценка на квалитетот

Индикатори: *Ревидиран систем на следење на квалитетот во УВОНа возрасни со јасно дефинирани процедури*

Со новиот Закон за образование на возрасни (Службен весник бр.3/2025 од 3.1.2025) со посебна глава се уредува „Обезбедување и осигурување на квалитет“.

3. Операционализирање на Национален систем на обука за обучувачи за обучување на возрасни лица

Индикатори: Законски воведен систем за обука на обучувачи за обучување на возрасни лица; Официјално одобрени професионални стандарди и работни профили за обучувачи на возрасни лица; Усвоени програми за обука на обучувачите на возрасни лица; Најмалку 50 обучувачи за обучување на возрасни лица успешно ја завршиле обуката

Сертифицирани се 18 обучувачи за возрасни

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 3 „Подобрување на законодавството, организацијата и управувањето со учењето и образованието на возрасни“**, предвидени се 2 мерки кои треба да се реализираат до 2025 година:

1. Подобрување на плановите за финансирање на образованието на возрасни лица

Индикатори: Посебна ставка за УОВ во државниот буџет со најмалку 1,5% од вкупниот буџет за образование

Буџетот на Центарот за образование на возрасни за 2024г. изнесува 0.07 % од вкупниот буџет на МОН (намалување во однос на Буџетот од 2023г. кога изнесува 0.09% од вкупниот буџет на МОН)

2. Подготвување основа за воведување на механизми за да се поттикнат работодавачите да инвестираат во образование и обука на возрасни лица

Индикатори: Обезбедена физибилити анализа за воспоставување на систем за поттикнувања на работодавачите (како и механизми за осигурување на обучуваните, осигурување на машините, механизми за снабдување на материјали за менторство и обука) со цел да инвестираат во образованието и обуката на возрасните лица; Изготвени препораки и разгледани со сите клучни заинтересирани страни

Од стана на Центарот за образование на возрасни и Советот за образование на возрасни изготвена е Стратегија за образование на возрасни 2025-2030.

7. ОПШТИ/ЗАЕДНИЧКИ ПРИОРИТЕТИ ВО ОБРАЗОВНИОТ СИСТЕМ

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 1 „Подобрување и усогласување на законската основа во образованието“**, предвидена е 1 мерка која треба да се реализира до 2025 година:

1. Ревизија, подобрување и усогласување на постојното законодавство во областа на образованието/ Анализа и поддршка за постепена трансформација на дел од специјалните училишта во ресурсни центри/ Постепено воведување на диференциран пристап во наставата – прилагодување на наставата како одговор на учењето на учениците со посебни образовни потреби или на потребите за социјална грижа/ Развивање на ресурси за спроведување на диференцијален пристап за учениците со сериозни потешкотии во учењето и со интелектуална попреченост

Индикатори: Нацрт Закони за измени на постојните закони поврзани со образование

Во текот на 2024 година изготвени и утврдени се од страна на Владата следните закони, во насока на ревизија, подобрување и усогласување на законодавството:

- нов Закон за образование на возрасни (утврден на 36-та седница од 3.12.2024)
- нов Закон за стручно образование и обука (утврден на 36-та седница од 3.12.2024)
- нов Закон за средно образование (утврден на 36-та седница од 3.12.2024)
- нов Закон за учебници во основно и средно образование (утврден на 36-та седница од 3.12.2024)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за основно образование (утврден на 36-та седница од 3.12.2024)

Посебните основни училишта се целосно трансформирани во ресурсни центри. Завршена е постапката за ангажирање образовни асистенти за учебната 2024/2025 година. Ангажирани се 1000 асистенти (во учебната 2023/2024 беа ангажирани 820, во учебната 2022/2023 беа ангажирани 720, а во учебната 2021/2022, 500 асистенти).

Во секое училиште каде што е запишан ученик со попреченост согласно препораките на Комисијата за МКФ, формиран е инклузивен тим за ученикот и изготвен е ИОП или модифицирана програма согласно потребата на ученикот.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 2 „Подобрување на системот за прибирање статистички податоци и ЕМИС“**, предвидени се 2 мерки кои треба да се реализираат во 2020 година но истите продолжија да се реализираат и во 2024 година:

1. Ревидирање на структурата, содржината и механизмите за пристап до ЕМИС

Индикатори: Сеопфатен (во однос на покривањето на нивоата на образование) и целосно функционален ЕМИС, којшто содржи ажурирани и точни податоци, достапен на сите клучни заинтересирани страни авторизирани како корисници

Во текот на 2024 година (со поддршка од ИПА проект) целосно е развиен новиот интегриран информациски систем за собирање и обработка на податоците вклучени во образовниот процес. Системот ги автоматизира работните процеси во Министерството за образование и наука (МОН) и во другите институции што се поврзани со управување на образованието во основните и средни училишта и универзитетите. Системот обезбедува функционалности за внес, промена, валидација, процесирање, дистрибуција и анализа на податоци од дадените процеси, го автоматизира распоредувањето на наставниот кадар, управување со перформансите на учениците, проценка и ефикасност на образовните процеси, како и распоредување и дистрибуција на потребните ресурси до образовните институции. Исто така, системот се очекува да ја подобри комуникацијата помеѓу институциите корисници на системот, училиштата, универзитетите, наставниците и родителите и да обезбеди централизирани и брзи статистички анализи и извештаи. На овој начин системот ќе овозможи МОН на оптимален и автоматизиран начин да го планира, спроведува, следи и оценува образовниот систем.

Во месец јуни 2024 системот е официјално предаден на МОН, по што министерството спроведе постапката за избор на економски оператор за воспоставување/ одржување на новиот ЕМИС систем. Системот се пилотира во шест училишта од различен тип (основно/средно/средно струно/ музичко/ училиште со ресурсен центар)

2. Подобрување на официјалниот систем за прибирање статистички податоци

Индикатори: Потпишан Меморандум за соработка меѓу МОН и ДЗС; ДЗС ги користи административните податоци од ЕМИС за подготовка на официјалните образовни податоци; Објавените официјални податоци подготвени од ДЗС ги поддржуваат потребите за образовни податоци на МОН

Започната е надградба на новиот ЕМИС (развој на модули) за размена на податоци помеѓу МОН и Државен завод за статистика..

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 3 „Обезбедување широка употреба на ИКТ во образованието и обуката и дигитална писменост”**, предвидени се 3 мерки кои треба да се реализираат во периодот 2020 - 2025 година:

1. Употреба на ИКТ во процесот на учење

Индикатори: Одобрени стандарди за користење ИКТ на сите нивоа на образование; Обезбедена потребна ИКТ опрема на барем 50% од јавните образовни институции; Развиен образовен софтвер за користење ИКТ според стандардите и обезбеден им е на корисниците; Обучени кадри од опремените институции за користење ИКТ во образовниот процес; Подготовка на е-услуга за ученички апликации/запишување во средно училиште

Во рамки на Националните стандарди за основно образование, развиени се стандарди за подрачјето Дигитална писменост (подрачје 4). Врз основа на Националните стандарди изработени се нови наставни програми од прво до седмо одделение кои етапно се воведуваат во настава. Наставните програми за седмо ќе се воведат од учебната 2025/2026 година.

Алатката за online настава активно се користи од страна на училиштата (наставниците и учениците) согласно утврдените потреби, користејќи ги официјалните адреси (schools.mk на наставниците и учениците).

Спроведена е набавка на информатичка технологија и мрежна инфраструктура за нови 35 основни училишта, финансирани со заем од Светска банка. Набавката вклучи безжични пристапни точки преку кои се овозможува интернет пристап во сите училници, кабинети, канцеларии, спортски сали и придружни објекти, заштитни firewall- уреди, кои гарантираат безбеден пристап, со тоа што истите се приклучени на централен систем за управување во МОН кој го контролира пристапот до содржините на интернет, оневозможувајќи отворање на веб сајтови што на глобално ниво се означени како страници со несоодветна содржина..

На 21.11.2024 во рамки на ПЕИП проектот објавена е постапка за набавка на информатичка технологија и друга опрема за подобрување на мрежната инфраструктура во дополнителни

20 основни училишта, со рок на поднесување на документи до 20.12.2024. Започната е евалуација на пристигнатите понуди.

Завршена е постапката за изнајмување на облак (cloud) платформа на хостирање на системите на МОН.

Дигиталните, интерактивни учебници за четврто, петто и шесто одделение се поставени на платформа и се користат од страна на училиштата .

Во месеците јули и август се спроведе третата фаза на обуки на наставници и стручни соработници од Каталот на акредитирани програми во основно образование. На 10.12.2024 во рамки на ПЕИП проектот, на веб страната на МОН објавен е повик за ангажирање на Индивидуален консултант за утврдување на дигиталните вештини кај наставниците, со рок на пријавување до 24.12.2024г.

Од страна на БРО акредитирана е програма за обука и понудувач на услуги за професионално усовршување на воспитно-образовниот кадар (наставници) во средните училишта во Република Северна Македонија, на тема „Дигитални вештини кај наставниците во функција на наставата (при следење на учениците, во решавање проблемски ситуации, во истражувачки активности и сл.)“. Спроведена е обуката (во јуни) за наставниците што реализираат настава по стручни предмети. Обучени се вкупно 2,001 наставник (62% жени, 38% мажи). Од страна на БРО се следеше реализацијата на обуката кај 10 групи наставници.

Е-услугите за ученички стипендии/ упис во средно образование активно се користеа и во 2024 година.

2. Воспоставување унифицирана електронска платформа за предавање, учење и методолошки ресурси

Индикатори: *Достапна целосно оперативна е-платформа со ажурирани ресурси за настава и учење на кадарот во сите образовни нивоа, децата, учениците и студентите*

Алатката за online настава активно се користи од страна на училиштата (наставниците и учениците) согласно утврдените потреби, користејќи ги официјалните адреси (schools.mk на наставниците и учениците).

Дигиталните, интерактивни учебници за четврто, петто и шесто одделение се поставени на платформа и се користат од страна на училиштата .

3. Основање Математичко-информатичка гимназија (средно училиште) и/или ИКТ паралелки во неколку средни училишта специјализирана/и за компјутерски науки и математика

Индикатори: *Оперативна Математичко-информатичка гимназија и/или ИКТ паралелки со постојан образовен процес за првата генерација ученици; Можност за зголемување на бројот на слободни места во гимназијата/паралелките секоја година, во согласност со зголемениот број баратели*

На 29.3.2024 објавен е Конкурсот за упис на ученици во средните училишта во учебната 2024/2025 година. Во Математичко-информатичката гимназија отворен е конкурс за прва година за упис на 68 ученици во 2 паралелки (34 ученици во 1 паралелка со настава на македонски јазик и 34 ученици во 1 паралелка со настава на албански јазик). На 2.4.2024г. овај е Јавен повик за полагање на приемен испит на учениците кај кои има интерес за запишување во математичко - информатичка гимназија за учебната 2024/2025 година.

На 19.11.2024г. објавени се резултатите по Конкурсот за доделување на стипендии за ученици запишани во Математичко-информатичката гимназија за учебната 2024/2025 година. Доделени се вкупно 37 стипендии (во учебната 2023/2024 година доделени се 43 стипендии, во учебната 2022/2023 година доделени се 30 стипендии).

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 4 „Зајакнување на социјалното партнерство и подобрување на дијалогот за образовните политики“**, предвидени се 2 мерки кои треба да се реализираат до 2025 година:

1. Воспоставување структура за социјално партнерство за образовниот сектор
Индикатори: *Официјално воспоставен и целосно функционален Одбор за развивање образовни политики (ОРОП) со соодветна претставеност на социјалните партнери*
2. Развој на капацитетите на социјалните партнери за дијалог за образовните политики
Индикатори: *Обучени членови на ОРОП и други релевантни претставници на јавни тела и организации и на социјалните партнери*

Формирано е Координативното тело за реформи во високото образование, кој го одржа првиот состанок на 6.11.2024.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 5 „Операционализација на МРК“**, предвидени се 4 мерки кои се реализирани во 2020 година.

Во Акцискиот план за спроведување на **Приоритет 6 „Подобрување на капацитетите на националните институции и обезбедување мониторинг и евалуација на Стратегијата“**, предвидена е 1 мерка кои треба да се реализираат во периодот 2020 - 2025 година:

1. Мониторинг на процесот на спроведување на Стратегијата
Индикатори: *Воспоставено и функционално тело за мониторинг и евалуација во МОН; Оперативен механизам на мониторинг на Стратегијата со должно вклучување на клучни заинтересирани страни заедно со социјалните партнери; Одлуки за прилагодувања потребни за остварување ефикасно и ефективно исполнување носени врз основа на редовен мониторинг*

Стратешкиот план на Министерството за образование и наука за 2024-2026 како и Годишниот план на Министерството за 2024г. се изработени врз основа на Стратегијата за образование 2018-2025. МОН изготвува редовни квартални извештаи за спроведување на Стратегијата и Годишниот план кои се споделуваат со сите сектори и органи во рамки на

МОН, а извештаите за спроведување на Годишниот план за работа на МОН за 2023 и 2024г. се објавени на веб страната на министерството.

Извештајот за спроведување на Стратегијата за образование, за 2023 г. е исто така објавен на веб страната на МОН во месец мај 2024г.